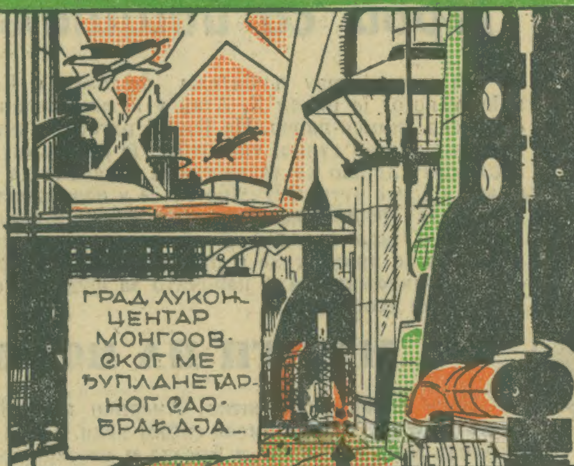
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XXII — Број 460
Субота, 22. октобар 1960.

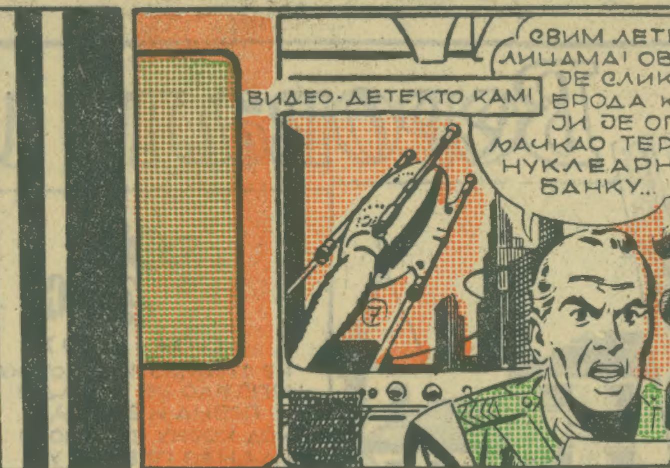

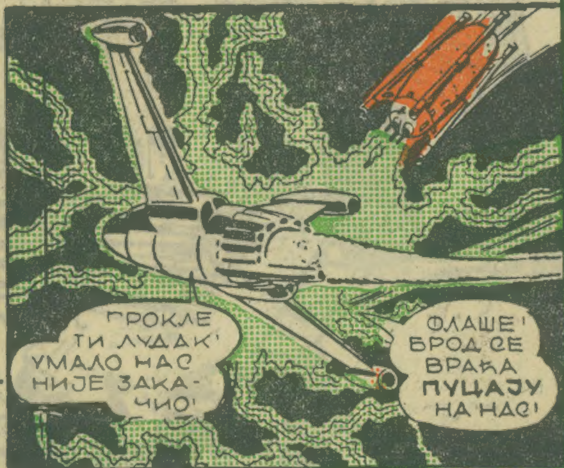

У ОВОМ БРОЈУ:

T. 1/60

ПУТОВАЊЕ ОКО СВЕТА — У КАДИ

Вероватно су многи од вас читали познату књигу Жила Верна „Пут око света за 80 дана“. Амерички филмски режисер Мајкл Тод, који је настрадао у авионској несрећи, снимио је по том роману филм. Као у многим другим филмовима, и у филму „Пут око света“ режисер је прибегао разним техничким и фотографским триковима.

Када је требало снимати како једрењак „Анријета“ плови преко Атлантика, режисер Тод саградио је минијатурни океан: базен од цемента. Овај „океан“ додуше није био тако мали као када, али је свакако далеко од правог океана: био је дуг 110 и широк 90 метара, а дубок свега 90 сантиметара. Помоћу авионских мотора и „машина за таласе“ на њему је стварана бура. Једрењак „Анријета“ који је пловио овим „океаном“ био је висок 8,25 метара. Преко „океана“ га је вукао невидљиви кабл, а дим и пару стварале су нарочите димне „бомбе“. Путници и посада на палуби нису били живи људи, већ лутке које су се покретале захваљујући малим електричним моторима уграђеним у њиховој унутрашњости.

У филму има једна веома узбудљива сцена: један јахач на дивљем коњу јури кроз шуму. Коњ је у филму неоседлан. Уствари, седло постоји али је оно од невидљивог плексигласа. За невидљиво седло причвршћена су позади два такође невидљива ужета везана за кола на којима се налази камера. Трчећи, коњ вуче за собом кола с камером тако да камерман може мирно да снима дивљег коња у трку и неустрашивог јахача.

У другој сцени види се воз како прелази преко високог вијадукта. Сцена је уствари снимљена у самом Холивуду у уској „долини“ између два вештачка брежуљка. Између направљених стена и шума тече вештачка пенушава река која „извире“ из једне цистерне. Воз који прелази преко вијадукта уствари је мала железница каквом се играју деца.

Филм „Пут око света за 80 дана“ пун је разних сличних трикова, Али, то није случај само са овим филмом: ако у биоскопу пажљиво посматрате открићете и у другим филмовима сличне „чаролије“ и трикове.

Први са пиштаљком

На иницијативу љубитеља фудбала у Енглеској, на кући у којој је рођен Х. Атак у Новом Зеланду биће постављена спомен-плоча. На једној рагби-утакмици 1883 године коју је он судио, употребио је пиштаљку. Било је на игралишту дошло до такве гужве и галаме да се глас није могао уопште чути. Случајно му се у џепу нашла пиштаљка и тек када је она одјекнула ратоборни играчи су се раздвојили. Отада се Атак стално служио пиштаљком. Временом су је прихватиле и друге судије и у другим спортским такмичењима. Али нарочито за фудбалске судије она је постала неопходна.

МАШТИ НА ВОЉУ

Неки очеви у Латинској Америци пуштају машти на вољу да би одабрали имена својој деци. Један италијански музичар који се иселио у Бразил и настанио у Сао Паолу има четири сина којима је дао имена: Росини, Белини, Верди и Моцарт. Последњи је постао један од најпознатији композитора Латинске Америке али је променио своје име у Камарго Гарнијери. Својим именом Моцарт, како сам каже, не служи се из поштовања према великом мајстору. Браћа су задржала своја имена јер нису постали музичари.

БОЉИ ЈЕ ФИЛМ...

Главни град Шведске нема зоолошки врт нити ће га вероватно добити. Био је већ за њега обезбеђен новац и нађено подесно земљиште удаљено од Штокхолма 45 минута железницом, али су се школске власти успротивиле. По њиховом мишљењу филмови црно-бели и у боји пружају омладини више могућности за проучавање дивљих звери него ма који зоолошки врт. Ово мишљење прихватиле су и друге установе позване да се брину о просвећивању омладине, па је пројект о оснивању зоолошког врта у Штокхолму одбачен.

СУСРЕТ СА ЏЕМСОМ СТЈУАРТОМ

Џемс Стјуарт, познати филмски глумац враћао се са женом из џунгле у подножју Хималаја, где су ловили дивље звери. Успео је да убије тигра, а његова жена, такође пасионирани ловац, уловила је у Јаипуру једног леопарда. Уживао је у дивном одмору далеко од цивилизације и зујања филмских камера.

Њихови доживљаји са дивљим зверима, слоновима и мајмунима, звуче као приче из 1001. ноћи. А једина његова страст је лов. Иначе, као ретко који глумац, жели да живи мирно у кругу своје породице и да васпитава своје четворо деце.

Рођен је пре 50 година у малој трговачкој породици у Пенсилванији. На универзитету у Прајстауну дипломирао је архитектуру, али је већ онда у аматерској позоришној трупи показивао ванредни глумачки таленат. Уместо да пројектује стигао је на Бродвеј. Тиме је сасвим раскрстио са старом и ударио темељ новој каријери. Ускоро је стигао у Холивуд и играо у неколико филмова који су му донели велику популарност.

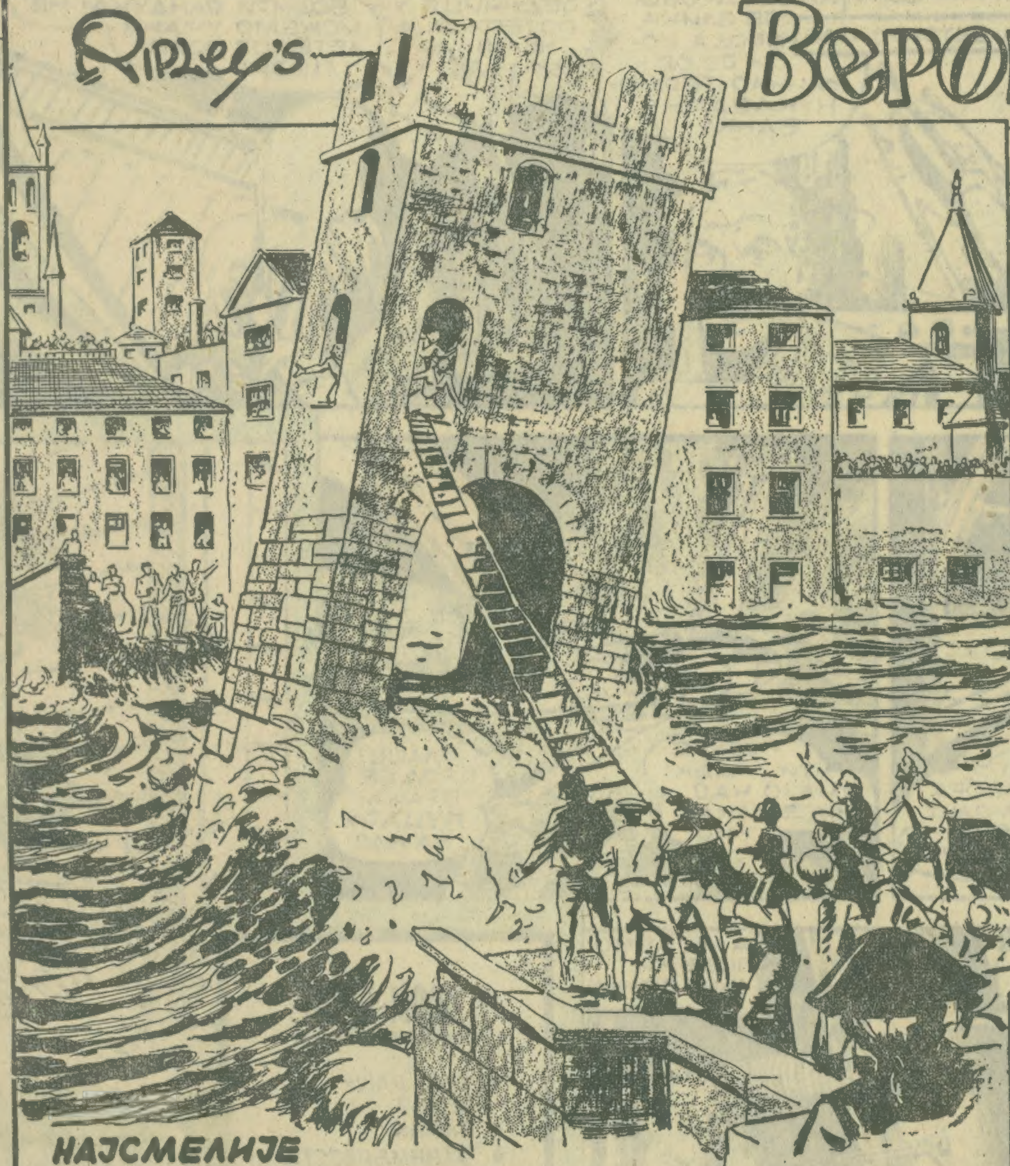
За улогу у филму „Филаделфијска прича“ добио је Оскара. Онда је дошао рат и он је постао пилот. Пошто се 1943. и 1944. истакао својим храбрим летовима, произведен је за пуковника и одликован високим одрењима. Одмах после рата вратио се у Холивуд и почео да снима филм за филмом.

Међу колегама је необично омиљен, јер нема никаквих „старовских“ хирова, сталожен је и живи мирним животом.

Највише воли своје филмове „Прозор гледа у двориште“, „Човек који је знао сувише“ и сматра да је у њима одиграо досад најбоље улоге. Најпријатнија му је партнерка Грејс Кели и жали што је напустила филм. Оба ова његова филма режирао је Хичкок кога веома цени и симпатише.

После пријатног одмора проведеног у џунгли чека га поново Холивуд и камере, нове улоге, које од овог талентованог глумца стварају увек новог човека.

Ripley's Веровали или не!

НАЈСМЕЛИЈЕ СПАСАВАЊЕ У ИСТОРИЈИ!

СТРАХОВИТА ПОПЛАВА ОДНЕЛА ЈЕ 1575 ГОДИНЕ КАМЕНИ МОСТ НА РЕЦИ АДИЂЕ У ВЕРОНИ (ИТАЛИЈА) ОСТАВЉАЈУЋИ САМО СРЕДИШНУ КУЛУ У КОЈОЈ СЕ ЗАТЕКЛО НЕКОЛИКО ЖЕНА ЊИХ ЈЕ СПАСАО, ПОМОЋУ ДУГАЧКИХ НЕСИГУРНИХ ЛЕСТВИЦА, ПРЕНОСЕЋИ ЈЕДНУ ПО ЈЕДНУ НА СВОЈИМ ЛЕЂИМА, ***БАРТОЛОМЕО РУБЕЛЕ КОЈИ ЈЕ БИО БЕЗ ЈЕДНЕ НОГЕ!***

РОБ ДОН

(1714 – 1778)

ИЗ СТРАТМОРА (ШКОТСКА) ИСПЕВАО ЈЕ ХИЉАДЕ ПОЕМА И ЕПОВА — ОД КОЈИХ СЕ МНОГЕ И ДАНАС ПЕВАЈУ У НАРОДУ — ***МАДА НИЈЕ ЗНАО НИ ДА ЧИТА НИ ДА ПИШЕ*** ОН БИ ПОНЕКАД СТВОРИО И ПО 10.000 СТИХОВА КОЈЕ ЈЕ ДРЖАО У СЕЋАЊУ СВЕ ДОК НЕ БИ НАШАО НЕКОГ ДА МУ ИХ ЗАПИШЕ

ЧУСИНГА, АНТИЛОПА ИЗ БУРМЕ И ИНДИЈЕ, ЈЕДИНА ЈЕ ДИВЉА ЖИВОТИЊА МЕЂУ СИСАРИМА ***СА 4 РОГА***

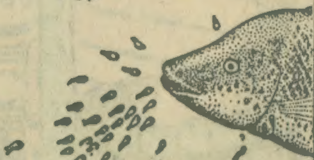
ЦВЕТ ГЕОРГИНЕ

С ПРЕЧНИКОМ ОД 40 САНТИМЕТАРА ОДГАЈИЛА ЈЕ ЏЕНИ МЕСЕР ИЗ ГАРДИНЕРА (САД)

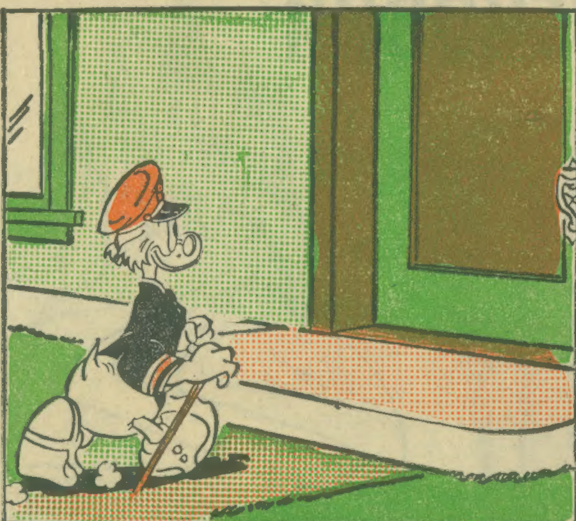
РЕКА КОЈА ТЕЧЕ У ДВА ПРАВЦА

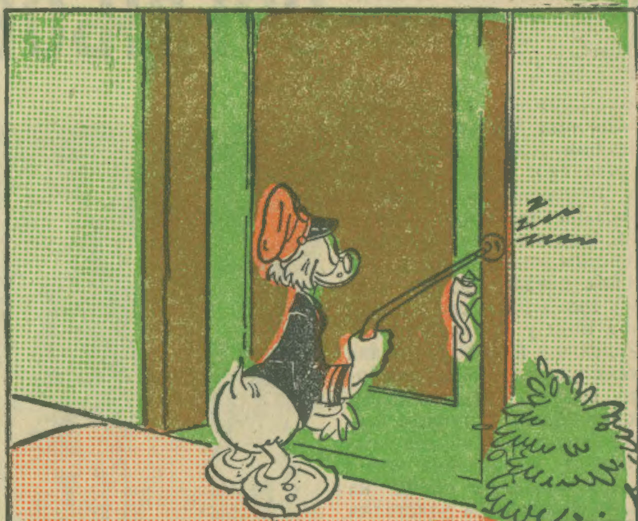
РЕКА КЕНИ ФОК У ТЕНЕСИЈУ ПОНЕКАД ТЕЧЕ НА ЈУГОИСТОК А ПОНЕКАД НА СЕВЕРОЗАПАД

ЖЕНКА ВЕЛИКЕ РИБЕ ***TILAPIA NATALENSIS*** НОСИ СВОЈА ЈАЈА У УСТИМА СВЕ ДОК СЕ ИЗ ЊИХ НЕ ИЗЛЕГУ МЛАДУНЦИ КОЈИ И КАСНИЈЕ КАД ИМ ЗАПРЕТИ ОПАСНОСТ БЕЖЕ У МАЈЧИНА УСТА ДА СЕ СКЛОНЕ

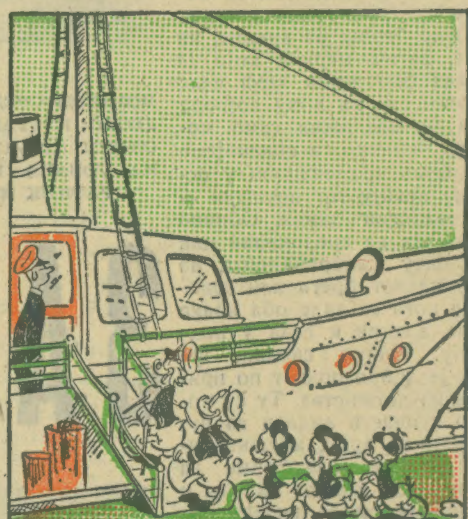

И ЗБОГ ТОГА СЕ СУДЕ...

Листа необичних тужби и још необичнијих суђења у свету изгледа да је безбројна. Људи се туже за ситнице, често без стварног разлога.

У Охају је једна жена поднела тужбу против молера који јој је кречио стан. Наиме, кад му је она замерила

да је лоше обавио свој посао он јој је, наљућен, жутом бојом премазао обе руке до рамена.

У Њујорку је нека постарија богата жена тужила једну паробродарску линију због тога што је њен псић, једна мала чупава пудлица, добила комплекс ниже вредности. Куца је оболела за време једног прекоокеанског путовања кад су на броду њен кавез поставили између два друга кавеза у којима су се налазили један жустар полицијски пас и једна велика данска дога. Тек кад се пудлица нашла између њих, тврди жена у својој тужби, она је постала свесна свог малог раста.

У Њујорку је неки бивши студент који никад није сти-

гао до дипломског испита, тужио суду универзитет на коме је студирао због тога што га његови професори нису успели да науче — мудрости.

У Аустралији се догодио занимљив случај. Неком човеку из Сиднеја прогутао је суседов пас велико и драгоцено зрно бисера. Пас је био ухваћен и убијен да би се бисер извадио из његовог желуца. Операција је успела и човек је добио своју драгоценост. Он је, међутим, и-

пак тужио свог суседа захтевајући новчану одштету јер је бисер изгубио од своје величине због деловања киселина у желуцу пса.

У Минесоти је неки банкарски чиновник поднео тужбу против једног продавца аутомобила тражећи од њега одштету од 30.000 долара. У тужби је стајало да је продавац аутомобила толико одуговлачио са испоруком кола да је купац од нестрпљења добио чир у стомаку.

У Кентакију је једна жена тужила свог суседа с којим се споречкала око неке ситнице. Реч по реч, дошло је до свађе у којој су пале и погрде. У својој тужби она захтева да јој њен сусед плати одштету од 75 долара због погрда које јој је у свађи рекао. Али, признаје она у тужби, ни она њему баш није остала дужна. Вређала је и она њега, само у мањој мери и по њеној личној процени за погрдне речи које је њему упутила требало би да она плати 45 долара. Кад се рачун сведе, онда њена потраживања од суседа износе свега 30 долара.

У Новом Мексику један ноћни чувар тужио је свог послодавца да му плати неисплаћене наднице за десет дана. Чувар је, наиме, мало наглув тако да није чуо кад му је послодавац једне вечери, незадовољан његовим радом, у пролазу рекао: „Отпуштен се". Чувар је наставио да долази на посао и тек после десет дана неко му је објаснио да је отпуштен.

У Џорџији је посетилац једне забавне приредбе тужио суду хипнотизера који је учествовао у програму и хипнотисао једног од гледалаца и сугерисао му да је мајмун. Хипнотисани човек је тада као прави мајмун скочио с позорнице и од тужиочевог шешира одгризао један повећи комад.

У Немачкој је неки трговац тужио суду фирму од које је повремено набављао робу, због тога што му није одговорила на неко његово писмо иако је он уз њега приложио марку за одговор Тражио је да суд натера фирму да му надокнади новчани износ за марку. Није ни потребно рећи да су таксе на тужби коју је поднео износиле бар стотину пута више но што вреди једна марка за обично писмо.

ИЗДУЖИО СЕ

Дејвид Вендон из Колчестера на југу Велике Британије, недавно је конкурисао за пријем у полициску службу. Комисија га је одбила зато што је за један сантиметар био нижи од прописаног раста. Вендон је био упоран — потражио је помоћ лекара, и овај му је помогао да „порасте" један сантиметар. После овога му се испунила жеља — примљен је у полицијску службу.

ИГРА ЛЕПТИРА ПРАСТАРА ЈАПАНСКА ТРАДИЦИЈА

Прошло је шездесет година откако је на позорници Миланске скале лик мале Јапанке Ћоћо-Сан освојио срца љубитеља позоришта. Пучини је своју оперу назвао „Мадам Бетерфлај", а то је тачан превод јапанске речи „Ћоћо", што значи лептир и „Сан" — госпођа. Иначе, „ћоћо" су девојке обучене као лептири које су изводиле, према верском обичају земље, чувену традиционалну игру у врту храма. Та игра се још и данас изводу у врту храма „Исе", који спада у најбогатија и најпосећенија места у Јапану.

СРЕДЊОВЕКОВНИ ЗАМАК И ЖИВОТ ЊЕГОВИХ СТАНОВНИКА

ВОЈНИЦИ СРЕДЊЕГ ВЕКА: С ЛЕВА НА ДЕСНО: КРСТАШ ИЗ ВРЕМЕНА ЛУЈА IX СВЕТОГ (1214—1270), РАТНИК ИЗ ВРЕМЕНА ЈОВАНА II ДОБРОГ (1319—1364) И РАТНИК ИЗ СРЕДИНЕ 12 ВЕКА

ОБЕД У ЈЕДНОМ СРЕДЊОВЕКОВНОМ ЗАМКУ

ПРИМАЊЕ У ВИТЕШКИ РЕД НА БОЈНОМ ПОЉУ

У ПОСЕТИ СРЕДЊОВЕКОВНОМ ЗАМКУ. — ПЛЕМИЋИ ПЉАЧКАШИ. — ВИШИ СТАЛЕЖИ ЗНАЛИ СУ САМО ЗА ИГРУ, ЛОВ И ЛОКАЛНЕ ОБРАЧУНЕ. — ЗА ВЛАСТЕЛИНСКОМ ТРПЕЗОМ. — ЉУДИ СРЕДЊЕГ ВЕКА НИСУ ЗНАЛИ ЗА АЛКОХОЛ, ДУВАН, ЧАЈ И КАФУ. — ЧАК И НА ПОДУ БОГАТИХ ЗАМКОВА РАСЛА ЈЕ ТРАВА. — ДЕСЕТАК, ДАНАК И РАЗНА ДРУГА ДАВАЊА РАСТРЗАЛИ СУ ЖИВОТ СЕЉАКА КОЈИ НИСУ ИМАЛИ НИ ПОСТЕЉУ И ГОТОВО НИКАД НИСУ ЈЕЛИ МЕСО.

Средњовековно друштво се може замислити као некака џиновска пирамида која почива на плећима сељака-кметова. Иако нису сопственици земље на којој живе они једини раде а од плодова свог труда добијају само незнатан део. Кметови су везани за земљу својих властелина који су потчињени својим сизеренима а ови су опет вазали других моћнијих сизерена и све тако до краља који у том хаосу властелинских права задржава за себе уствари само симболичну власт. Пирамида племства, дочарана речником људи на западу Европе с почетка другог миленијума наше ере. изгледала би овако: на дну се налази мали властелин или власник замка, испод њега је кмет без права а изнад њега је барон, па виконт, па конт, затим маркиз који је некада био војни шеф целе области, а на врху војвода који је подложан само монарху уколико га признаје.

Пођимо времепловом у основну ћелију тог друштва — властелински замак. Обично је грађен на средокраћи или чворишту саобраћајница, на врху каквог брега или завоју са кога се виде оба крака речне долине и села у подножју. Његов спољни изглед је добро познат по причама из детињства. Ту су уоколо зупчасти зидови са путељком на врху, кружне куле, карауле, платформе за избацивање тешког камења и истопљене смоле, висећи мостови, дубоки ровови, тајни отвори за испаде и јурише.

Замак из XIII века већ представља ремек-дело војне грађевинске технике тога доба. Да би био савладан употребљавана је компликована машинерија — артиљерија са опругама која избацује катапултима камење; убојита, тешка оружја за разбијање зидова и покретне куле. Горди средњовековни замак поклекнуо је тек пред барутом. Све до краја десетог века нападачка средства су била тако оскудна да су им одолевале и тврђаве од дрвене грађе које су у Европи у то доба преовлађивале.

Када се уђе кроз тврђавску капију пут води до једне масивне куле у најзаштићенијем куту тврђаве у коју се улази преко висећег моста подигнутог у висини данашњег првог спрата. У тој кули станује властелин. У случају опасности тврђава постаје склониште за све сељаке околних села који ту налазе заштиту не само за своје породице већ и за стоку, кола и ствари. Дешавало се да сељаци из 40 села истовремено дође међу тврђавске зидине.

Град у граду

Хроничар Ламбер нам приказује замак Арну који је у Француској саграђен 1099 године и унутар чијих зидина се налази снажна и висока троспратна кула и једна помоћна зграда. У приземљу су споредне одаје и житница, на првом спрату је главна просторија — дворана за свечаности и банкете у којој се окупљају вазали и где заседава суд, затим соба властелина и властелинке, спаваоница за слуге и затим једна соба са оџаком која истовремено служи као умиваоница и просторија у којој се деца у хладно време чувају на топлом месту! Најзад, на врху су спаваонице за момке и осматрачнице.

У помоћној згради је касапница, живинарник, штала, кухиња и собе за остале слуге. Главна дворана је повезана с кухињом и капелом. Зими се све становништво замка окупи у кухињи. Пламен са огњишта се ту високо лелуја а тежак мирс из шерпи и лонаца се увлачи у сваку пору одела.

Прозори замка су увек застрти навоштеним тканинама и затворени дрвеним капцима. Прозорска стакла су у то време представљала драгоценост и привилегију у томе су искључиво имале цркве. На поду није било застирача већ је према годишњем времену био покриван зеленом травом, сувом травом или сламом. И у најбогатијим замковима било је врло мало намештаја, и то само грубо израђени кревети, ковчези, клупе и троношци. Од свег алата столари су имали само секире и добро изоштрене ножеве.

Лов је у животу властелина представљао привилегију и аристократски спорт. Супарништво које између оближњих замкова у томе настаје достиже невиђене размере. У једној познатој средњовековној песми „Гарен де Лорена“ војвода од Бегона одговара нежној Беатричи на питање шта је узрок његовој бризи и замишљености ово:

— У шуми се налази огроман вепар, најачи и највећи који је досада виђен. Ја ћу га гонити по сваку цену, и ако божја милост дозволи однећу његову главу војводи од Гарена да му дам прилику да се задиви.

Када не лови, властелин се бави дресирањем медведа у својој менажерији или игра пом, крос и мај, игре сличне данашњем тенису, крикету или крокету. Обучавање и вежбање у ратним вештинама одузима властелину претежни део слободног времена. Са копљем у руци он јуриша на сламом испуњену лутку окачену о један стуб. У једном налету мора да пробије лутку и да обори стуб. О празницима као што су Ускрс и Духови витезови се окупљају да једу, пију, одржавају ратне савете и натичу се у двобојима на коњима. Победник постаје онај витез који копљем или на други начин обори противника с коња. У тим двобојима учествује више стотина витезова и редовно има по неколико мртвих.

Најсочнији залогаји за властелинском трпезом су месо дивојарца, вепра или медведа, као и печење од лабуда или пауна и јела начињена од риба из рибњака. Све се то залива нарочитим ароматичним вином.

Људи тог доба нису знали за кафу, чај, за дуван или оштра алкохолна пића. Али су уживали у биберу и паприци као и разним соковима справљеним од тих зачина.

Средњовековни људи су били слабо писмени и нису волели књигу. Не каже ли главни јунак романа „Галеран“: „Сувише мислити заглупљује“. Да би одагнали досаду властелини су се борили. Најзначајнији дан у животу мушкарца био је када је до зуба наоружан примаn у ратнички ред.

Витезови-пљачкаши

Али окршаји из тог времена нису ни из близа личили на савремне ратове. То су били локални обрачуни човека с човеком, породице с породицом, племства с племством. Свако је сам себи, обично наизменице, прибављао права силом и оружјем. Свађе, заседе и издајства, узурпације, пљачке и освете биле су свакодневна појава.

Докони властелини су често организовали праве пљачкашке банде. Пошто нису могли наудити добро наоружаним и оклопљеним витезовима они су се окомљавали на небрањено становништво и нејаке сељаке. Паљење и пљачкање села представља за властелине највеће задовољство а опустошити територију другог властелина највиши подвиг. „Витезови крстаре ојађеним пољима, отимају говеда, магарце и стада, пламен лиже високо у небо а дим притиска поља и долине. Где прођу витезови не остаје камен на камену“ — каже један савремени хроничар.

Раскалашни и пустахиски живот витезова и властелина који ништа нису радили коштао је много и они су увек били презадужени. Морали су да узајмљују новац од варошких лихвара који су наплаћивали интерес од 24 до 40%.

Витезови су носили панцир кошуље до чланака, на глави шлемове, гвоздену обућу, троугласти штит, мач и копље. Сасвим је разумљиво да су овако оклопљени у међусобним окршајима ретко гинули и зато су се обрачуни претежно завршавали заробљавањем.

Жена је у замку све до 12. века била бесправна, али је тада стекла право да ако нема мушког потомка наследи мужа или оца на положају шефа породице. Сви бракови су били склопљени из интерса и уговарани између родитеља али се развод лако добијао. Свештеници који би се успротивили самовољи великаша нестајали су без трага.

Огромна већина становника тог доба били су сељаци. Док су по насељима живели слободни радници без непокретне имовине због чега су лутали продајући своју радну снагу, на властелинским имањима су кметови били везани за земљу и властелин је имао право да их гони ако побегну и да их силом врати.

Док властелин ништа не ради кмет аргатује од јутра до мрака и то за све. Од сваког производа претежни део мора да одвоји за властелу и свештенство који уживају и низ других повластица. У песми број 235 нађеној у архиви Калвадоса, помиње се низ давања која су оптерећивала кметове тог краја:

На светог Јована они морају да покосе властелинска поља и однесу сено у замак. У августу су велики пољски радови на властеоским њивама када се сва летина односи у житницу тврђаве. У септембру плаћа постотак у новцу и друге дажбине, на светог Андрију носе се колачи властелинки, пред зиму се врши јесења сетва и преоравају властелинска поља, на Божић се у замак носи живина, у јануару кмет даје један део своје ражи и пшенице, у марту односи властелину део јагањаца, а за Ускрс носи дрва. Властелини су осим тога власници воденица и пећи.

У колиби кмета

Чак и представник цркве која је штитила феудални поредак, беседник Жак де Витри вели: „Све што сељак ропским радом прикупи за годину дана, властелин поједере за један сат“.

Сељачке куће су биле без прозорских окана и личиле на данашње дрвене колибе. Сав намештај у њима је био један сто, клупа и врло ретко постеља. Већина их спава на слами. У кухињи се налази пећ, лонци, велики бакрач, кука, кашике и ножеви. Тањири су ретки а виљушке непознате. Исхрана се састоји од јаја, сира, киселог млека, усољене рибе, пасуља, грашка, шаргарепе, купуса, лука, воћа, хлеба и погаче. Месо се једе само у изузетним приликама. У то време се у сељачкој изби поред пса одомаћила и мачка.

Сви људи на једном властелинском имању живели су као потпуно изолована, затворена и самостална привредна. радна и правна заједница. Пошта у то време није постојала, осим између Венеције и Византије. Запад је био потпуно изолован и о догађајима у свету могло се сазнати само из случајних сусрета и разговора.

Човек тога доба није имао појма о времену. У замковима нису постојали водени часовници а пешчани су били врло ретки. Облачно небо је ретко дозвољавало да се време одреди помоћу сунца. Свештеник задужен да са звоника оглашава свитање, смирај и остале делове дана чинио је то на основу броја прочитаних страна у књизи или према количини уља изгорелог у лампи. И зими и лети се рачуна да дан има дванаест а ноћ исто тако дванаест часова. Пошто је дан зими краћи то су и дневни часови краћи од ноћних а лети је обратно. Тако је то ишло све до 14 века када су пронађени часовници са теговима.

Књиге рођених уведене су тек у 15 веку и отада се људи не обележавају само по имену, већ и по презимену. Дотле је о нечијој старости могао да да податке само кум уколико се сећао када је крстио дете. Сати, дани и године нису у средњем веку играли никакву улогу.

Ситно али ЗАНИМЉИВО

Д. Д. прелази на шансоне

Французи су вероватно изгубили једну филмску уметницу али зато добили певачицу шансона. Данијел Дарије се недавно појавила у Олимпија театру у Паризу са песмама из њених старих филмова и новим шансонама. Нико не зна како се догодила ова промена ни колико ће дуго трајати. Прве пробе је одржала у Бриславу где је постигла преко очекивања велики успех. Рођена у Бордоу у једној музикалној породици, она је и раније радо певала. Своју каријеру на платну почела је још 1931 године и снимила преко 50 филмова међу којима и „Мајерлинг“.

Пошто је муцао...

Шездесетосмогодишњи Сомерсет Мом написао је у току свог дугог живота преко 20 романа, 30 позоришних комада и безброј прича и есеја. „Да сам могао нормално да говорим — каже писац — студирао бих у Кембрицу и евентуално написао једну дугу и досадну књигу о француској књижевности као што је учинио мој брат. Овако, мој успех је настао услед муцања“. И сада он има ту ману.

13.800 пута

ВиолаДанинг из Кливленда у Сједињеним Државама, осуђена је на високу новчану казну због узнемиравања својих суседа. Током последњих осамнаест година она је ни више ни мање, него 13.800 пута у раним јутарњим часовима позивала бројеве својих суседа. Чим би чула бунован глас спуштала је слушалицу.

Необична банка

На основу вишегодишњих научних истраживања у Чикагу је отворена прва „текстилна“ банка у свету. Најразноврсније тканине су ту размештене у такозване „текстилне“ групе од А до Д. А специјални апарат мери реакције организма на поједине текстилне производе. Свако ће моћи у овој банци да утврди да ли му кожа и читаво тело боље подноси вунене штофове, синтетична влакна или памучне тканине.

Тестамент на леђима

Неки екстравагантни Американац из Њу Фаундленда написао је тестамент али га није оставио у коверти као писмо већ га је истетовирао на својим леђима. Тестамент је кратак и гласи: Кућу и уштеђевину остављам сину.

ХРАБАР ДЕЧАК

Најмлађи од четири сина једног трговца из Чешаера, дечак Сајмон Барнес, недавно је показао велику храброст која му је донела две медаље. Посећивао је један курс на коме су дечаци учили како да се понашају у тешким ситуацијама, како да сачувају хладнокрвност, да покажу иницијативу и храброст. Већ убрзо после завршеног курса он је имао прилике да покаже изванредну храброст.

Море је било немирно — приближавала се велика олуја на пучини према острву Англези. Моторни чамац „Лоби“ од десет тона, својина мајора Вилбија пловио је према Порт Дајани, ка сидришту. Таласи су ударали о чамац и све више га удаљавали, док га нису сасвим одбацили од обале: а онда га је захватило невреме и таласи га понели према хридима. Мајор Вилби је узалуд покушавао нешто да учини. Један јак талас толико је нагао чамац да је мајор са палубе пао у море. Вода је почела да га носи. У том тренутку Сајмон, схвативши колика опасност прети мајору, скочио је у воду, и успео да га одржи на површини док им спасиоци нису добацили конопац.

Једну медаљу за „изванредно држање и јак карактер“ добио је од школе у којој је завршио обуку, а другу „Велум“ за храброст.

АЛФОНС ДОДЕ О ДЕЦИ

Једној рођаци, која му се жалила на своју немирну децу, познати књижевник Алфонс Доде је рекао:

— Са децом је увек тако. Првих 20 година праве буку од које ћеш, мислиш, полудети. Затим напусте родитељски дом и онда се од те тишине заиста разболиш.

ЗВЕРИ НА ПУТОВАЊУ

О животу дивљих животиња на слободи много је и испричано и написано. Исто толико књига и чланака посвећено је и животињама у циркусим и зоолошким вртовима. Али, како звери путују? Како се понашају у железничким вагонима који их из слободе превозе у ропство? О тој страни њиховог живота прича Анатолиј Јаковлевич Лебедев који је неколико година, као службеник Московског зоолошког врта, вршио дужност спроводника дивљих животиња.

Тигрови су моје омиљене животиње. Њихов ход пун је грациозности. Снага и окретност здружују се код њих са опрезношћу, а отменост и неустрашивост са уздржљивошћу. Тигрица при појави човека не оставља, ко вучица, своје младунце већ их штити до краја.

У гласу тигра — као код доброг певача — могу се разликовати ноте туге и немира, гнева и тријумфа.

С тигровима је везано неколико мојих занимљивих успомена.

... Граница према Кини. Свуда унаоколо гола брда с ретком, изгорелом травом.

На дан мог доласка стигао је из Кине вагон са зверима и одмах је почела процедура примо-предаје. Два ветеринара у белим мантилима су пажљиво прегледали становнике кинеских шума. Цариници пребројавају колико је крокодила и удава прешло границу. У засебним кавезима — сваки у своме — налазе се три јужнокинеска тигра, три огромна лепотана, које с правом називају господарима џунгле.

Већ смо на путу. Крокодили и удави добили су традиционалну „салату“, а тигрове сам одлучио да „помазим“. Свакоме од њих дао сам по живог питомог зеца. Тигрови просто обожавају такву гозбу и зеца никад неће оставити „за резерву“. И тог пута су два тигра за трен ока зграбили зечеве и прождерали их. Трећи, заправо трећа јер је то била тигрица, није свог зеца ни дотакнула. Само га је оњушила, окренула се на другу страну и легла. А зец, повративши се од првог страха, стао је да њушка по кавезу.

Очигледно, упркос правилу, ова тигрица се показала штедљива — помислио сам.

Али, и сутрадан зечић је био жив. Исто тако и прекосутра.

Очекујући редовне оброке меса, тигрица је нестрпљиво глодала остатке од претходног дана мада је крај ње скакутао угојен, жив зец.

Протицали су дани. Тигрица није обраћала ни најмање пажње на зечића који се безбрижно врзмао око ње. Изгледало је као да га не примећује. Било је чудно видети недужну њушкицу са црвеним, избуљеним очима и дугачким ушима крај страшне пегаве њушке изнад које су блистале жуте очи.

Глупи зечић није ни „схватао“ смртну опасност у којој се стално налазио. Осмелио се, чак се и избезобразио.

Сећам се, једног врелог дана решио сам да напојим тигрицу те сам јој дотурио у кавез котлић воде. Зец је први пришао котлићу и омирисао га. Тигрица је показала зубе и потмуло зарежала, али се тиме њено незадовољство исцрпло. Зечић се напио, презриво фркнуо као да је љут што је вода топла, отро шапицама њушкицу и тек тада уступио тигрици место. Она је за то време мирно чекала свој ред.

Мене се зечић бојао више него тигрице. Кад бих чистио кавез он би се завлачио у угао и замирао као да је стрепео да га не почистим заједно са смећем.

Најзад је мени дојадило то тигричино оклевање. Поред тога, зечева нам је остало сасвим мало.

— Нећеш... не мораш... — рекао сам тигрици. — Појешће га други.

Узео сам мотку с металном куком на крају и протуривши је кроз решетке покушао сам да извучем дугоушка. Али, тигрица је злобно зарежала а очи су јој блеснуле таквим гневом да сам устукнуо. Други мој покушај био је дочекан још већим негодовањем. У страховитом бесу тигрица је грчевито зграбила шапама метални део мотке и стала га гристи. Не само зеца, ни мотку сад нисам могао да извучем из кавеза.

А зечић? Осетивши опасност, сакрио се иза њених леђа и није се мицао. Догодило се невероватно: спасавајући се од мене, мали је тражио заштиту од крвожедне звери.

У вагону јара. Тигрица лежи непокретна и тешко дише. Зец спокојно скакуће око њене њушке, пење јој се на леђа. Она, као да дражи зечића, замахне понекад репом. Врх репа клизи по поду као миш који бежи. Али, зец то и не примећује: не уме да се игра као мачка.

... До Москве нам је било остало још неколико стотина километара кад ме при једном јутарњем обиласку није дочекао неповерљиви поглед буљооког зечића. На поду, у углу кавеза, угледао сам белу, непомичну лопту. Зечић је угинуо. Како и од чега? Не знам. Узрока би могло бити више. Али, ја сам потпуно уверен да тигрица у томе није имала никаквог удела. Кад сам покушао да извучем из кавеза угинулог зечића, она је претећи зарикала, бацила се и бесно зграбила мотку зубима. Морао сам да сачекам ноћ па да извучем мртвог зечића.

Чиме да објасним ово необично пријатељство? Мени се чини да никако није било случајно што се баш тигрица, женка, спријатељила са зецом. Очигледно је у њој проговорио материнск инстинкт.

ГОНДОЛА У ПАКЕТУ

Недавно је једна гондола напустила своју постојбину Венецију да би се отиснула на далеки пут преко океана, у Америку. Само, ова венецијанска гондола је пошла на пут добро упакована и смештена под палубу једног прекоокеанског брода. У Чикагу је очекује њен нови власник милијардер Џон Бортулини. Пореклом Италијан и родом баш из Венеције он је још пре много деценија напустио тај град на води и иселио се у САД. Али чежња за завичајем не само што га је одвела да свој годишњи одмор проведе у Венецији већ и да купи једну гондолу којом се возио сваког дана, и да је заједно са гондолијером пребаци у Чикаго.

Бортулини је у Чикагу, где живи, начинио вештачко језеро на свом великом имању и по њему ће ускоро да заплови гондола. Са гондолијером је склопио уговор да десет година вози гондолу, а вероватно, да усто и пева венецијанске песме...

ЦИРКУС НИЈЕ УВЕК ЦИРКУС

Један амерички турист доживео је овог лета у Лондону велико разочарање. Кад је полазио на пут у туристичком бироу у Њујорку препоручили су му да у Лондону обавезно види и „Пикадили циркус“. Американац се унапред радовао што ће видети кловнове, играче на жици, акробате и све остало што се у једном циркусу може видети. Кад је, међутим, схватио да се уствари ради о једном тргу у срцу Лондона, турист је, кажу, рекао: „Ти Лондонци су заиста храбри кад се усуђују да један обичан трг назову — циркусом“.

МАНДРАК и СНЕЖНИ ЧОВЕК

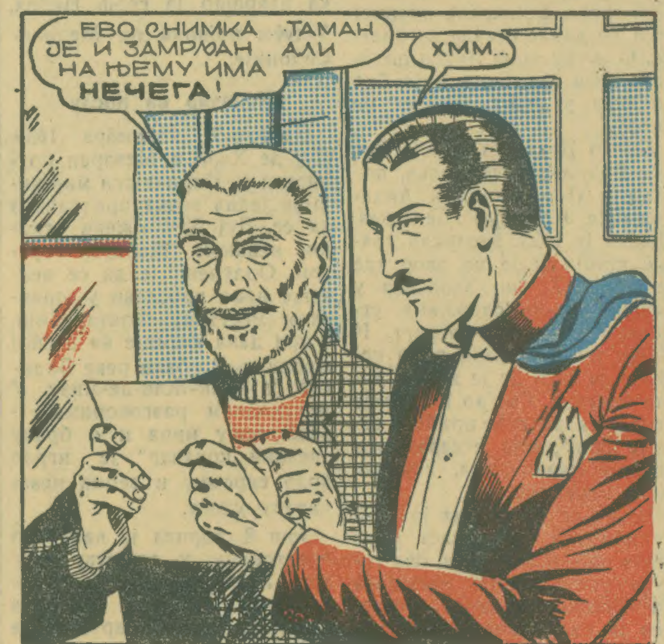

Мерилин Монро у – супи

Из тањира са супом америчких грађана ускоро ће нестати звездице и пужића од теста. Уместо њих по супи ће запловити главе филмских глумаца и глумица, познатих књижевника и политичара. Наиме, произвођачи тестенина сматрају да ће се њихова роба боље продавати ако, уместо обичних резанаца, њихови купци буду осетили на језику једну Мерилин Монро или Лолобриђиду!

ИСТИНА О ВЕЛАСКЕЗУ

Диего Веласкез је крштен у недељу, шестог дана месеца јуна, 1599, у цркви светог Петра у Севиљи. А пре три пуна столећа, 6. августа 1660, умро је у Мадриду. Они који се баве фабриковањем биографија великих људи нашли су да је сликарев живот помало празан и од прошлог столећа многи су се потрудили да га на свој начин допуне. Постепено, сликар је добијао другачији лик, а кад су историчари уметности дубље зачепркали у правцу извора, открили су готово потпуно непознатог Веласкеза.

Године 1871. једна варалица је написала лажне „Веласкезове мемоаре" у којима се говори о 41. слици које су 1656. послане у један естуријански манастир. Нешто доцније, један од многобројних Веласкезових биографа, Карло Јусти, измислио је такозвани „Италијански дневник" великог Севиљца па чак и један „Дијалог о сликарству". Овде не желимо да донесемо целу Веласкезову биографију, већ само неке чињенице из ње које донекле исправљају раније заблуде.

Велики коначар, а не велики маршал

Често се писало да је шпански владар Филип IV био пријатељ сликара Веласкеза, чији је заштитник и обожавалац био и велики војвода Оливарес, први министар шпанског краља. Стварност је, нажалост, друкчије изгледала. Пре свега, сликарева личност је и до данас остала загонетка. О њему нема много података баш зато што није био никаква угледна личност на двору.

Диего Веласкез је син Хуана Родригеза де Силва, пореклом Португалца и Андалужанке Јерониме Веласкез. Пошто је 1623. насликао краља, примљен је на двор где је до 1652. био запослен у разним нижим службама, углавном у рангу послуге. И плата му је давана врло нередовно тако да је живео доста оскудно. Све до 1659. није успео да за себе прибави титулу „дон", која је давана извесним музичарима, глумцима и кепецима.

Често се писало да је 1652. наименован за великог маршала двора. Међутим, ова титула уопште није постојала на Филиповом двору. Веласкез је био „апозентадор мајор", што значи „велики коначар" или, ако хоћемо да му дамо блиставије звање, маршал двора који води бригу о свим потребама приликом путовања. Тај назив није доносио племићко уважење. Међутим, да би пристојно живео на двору и да би могао ту да слика, ипак је требало да понесе некакву племићку титулу.

Дванаестог јуна 1658, дакле у 59. години живота, ипак је предложен краљевским указом за витеза од Сантијага. На дан 28. новембра следеће године примио је само црвени крст украшен љиљановим цветовима, јер сваки кандидат, да би га примили у тај ред, требало је претходно да поднесе доказе да су му родитељи или преци били племените крви или да су имали какве привилегије. И поред потписа 148 угледних сведока — међу којима су били и познати сликари Франциско Зурбаран, Алонсо Кано, Карено де Миранда — савет витешког рода је одбио да усвоји да су да Силвини и Веласкезови били племените крви.

Уместо да свом сликару подари племићку титулу, Филип IV је затражио од папе Александра VII да изда булу којом га ослобађа свих доказивања порекла својих предака. Али услед краљеве крајње небрижљивости савет витешког реда је и по други пут одбио Веласкезову молбу. Најзад, Филип га је начинио „хидалгом", после чега је ипак уврштен у ред витеза од Сантијага, а свечану предају племићког знака извршио је гроф Нибла, будући војвода од Медина-Сидоније.

Коначар на послу

На дан 7. новембра 1659. Луј де Харо и Мазарен потписали су Пиринејски мир чија је једна тачка предвиђала да се Луј XIV ожени својом нећаком Маријом-Терезом. Одлучено је да се венчање прво прослави у шпанском местанцу Фонтарабији, а три дана касније на десној француској обали реке Бидасоа, у Сен-Жан-де-Лизу. У претходним разговорима закључењу мира и о браку „велики коначар" је играо врло скромну и веома незахвалну улогу.

Још 8. априла је напустио престоницу, у друштву свог зета Мазоа, фламанског декоратера Гетенса, столара Мартина Кажера и других специјалиста за коначење. Њихов задатак се састојао у томе да на путу од Мадрида до Фонтарабија обезбеде преноћишта за владара, принцезу Марију-Терезу и њихову велику пратњу, што је у оно време представљало огроман посао. Веласкез је морао да обезбеди становање и исхрану свакоме члану свите и то према рангу који му припада. Он је имао да се побрине и о довозу хране, јер су предели кроз које су сватови пролазили били опустошени ратовима.

У Мадриду, у дворској архиви, чувају се четири занимљива документа од којих су два писана руком великог сликара. Ти документи могли су се видети у Националној библиотеци у Мадриду где су били изложени поводом комеморативне изложбе о 300-годишњици венчања Марије-Терезе са Лујем XIV. Они изазивају сажаљење у сваком човеку који иоле зна сликареву величину.

У првоме, Веласкез моли да му се додели једна помоћ на мазга да би пренео грађу од Мадрида до границе. У другоме, написаном 1. априла 1660, краљ наређује да се коначару стави на располагање једна носиљка у којој ће путовати до Фонтарабије. Пошто је шездесетпетогодишњи Веласкез имао да користи дане за организовање боравка дворске пратње а ноћи за путовање, додељена му је носиљка да би могао да спава. Трећи документ је у ствари рачун о извршеним исплатама које је поднео коначарској канцеларији. Рачун се односи само на „један дан боравка у Ирину". Четврти документ је написан 5. јула 1660, у коме Диего Веласкез обавештава Дијаза од Галарета да је „за његов рачун исплатио извесне куваре и трчкарало који су служили Њ. В. за време боравка у Фонтарабији".

Пред нама је цела истина: носиљка уместо постеље, кувари и трчкарала, мазге, коначења.

Последње путовање

Осмог јуна он се преко Ваљадолида вратио у Мадрид. „Спао сам с ногу", пише сликару Валентину Диазу, своме пријатељу, „али са успехом!"

У суботу, 31. јула, разговарао је пре подне са краљем. Наједном је осетио грозницу. Петог августа је био толико болестан да је видео да му нема спаса. Шестога августа у два поподне, велики шпански сликар Диего Веласкез склопио је очи заувек.

НУЛА БРОЈ КОЈИ НЕ ЗНАЧИ НИШТА

Досетка западних земаља да се „ништа" у математичком систему представи једним знаком, цени се као једно од највећих остварења која су допринела развитку модерне технике.

Многи народи света измислили су разне системе бројева, али без нуле. Стари Грци употребљавали су слова своје азбуке и њима означавали бројеве од 1 до 10, а комбинацијом тих бројева добијали веће. Цифре које се нису могле изразити једним бројним знаком означавале су се са више њих. Например број 238 писан је на тај начин што су се један иза другог ређали знаци за 200, за 30 и за 8. Пошто слова абецеде нису била довољна да означе разне количине, морали су се проналазити нови знаци који би их обележили. Упамтити овај компликован систем значило је непотребно преоптерећење.

Римљани су се мало растеретили на тај начин што су измислили много мање знакова: за број 1, 5, 10, 50, 100 и 1000. Њих су употребљавали за све бројеве, с тим што су их по потреби повећавали или умањавали. Да би написали број 238 било је потребно ни мање ни више него девет знакова: CCXXXVIII. Овај начин обележавања могао је лако да се памти али је био веома непрактичан због дугог писања појединих бројева.

Сви ови и слични системи бројева били су по својој природи незгодни за математичке операције. При обрачунавању употребљавао се „абакус", даска са убележеним бројевима. На овој справи се израчунавало, а само је добијени резултат писан бројевима. На Далеком Истоку се још и данас употребљава ова справа, у многоме налик на „рачунаљке" помоћу којих наши малишани праве своје прве вежбе. На једном дрвеном раму су разапете танке жице са по девет куглица. На првој жици оне представљају јединице, на другој десетице, на трећој стотине и тако даље.

Нула је настала око петстотините године у Индији. После три стотине година стигла је до Багдада, а одавде се нови појам раширио по целом мухамеданском свету. Заједно са осталим „арапским" бројевима нула је продрла у Европу око хиљадите године, али су прошла још четири века док је овај систем писања бројева заменио римске цифре у западно-европским земљама.

Рачунајући и Индусе, нулу су стварно измислила три разна народа, независно један од другог, и у разно време. Петстотините године пре наше ере почели су Вавилонци да употребљавају знак који је обележавао „празан" простор. Њихова математика се заснивала на „вредности по месту". Култура Вавилонаца пропала је пре но што су је други народи прихватили. За народ Маја се зна да су око почетка наше ере имали симбол који је означавао „ништа". Њихова математика је за хиљаду година ишла испред математике њихових освајача Шпанаца.

Тековине модерне цивилизације остварене захваљујући нули не могу се оценити: оне обухватају једноставне, практичне ствари па се протежу до највиших сфера чисте теорије. Цела данашња математика, цео децимални систем са разломцима, прецизна техничка мерења, ништа се без нуле не да замислити.

Чудно је да нашој цивилизацији помаже један знак који представља „ништа".

„СРЕЋА" ИМА СВОЈУ ТАРИФУ

Невероватно „чудо" двадесетог века: човек који је пробио звучни зид и који је спреман да полети у свемир често је сујеверан као и његови преци. Пилоти и возачи аутомобила који, да тако кажемо, имају најближи контакт с техником, носе са собом најбесмисленије стварчице које се називају талисманима. Они имају мање поверења у своје јаке моторе, у математички израчунату сигурност авиона и аутомобила, у своје возачке способности, но у разне стварчице за које сматрају да их чувају од незгода.

У Сједињеним Америчким Државама, на пример, важе зечје шапице као сигурна гарантија за срећу. Захваљујући таквом празноверју, читав низ предузимљивих трговаца начинио је себи добар извор прихода: продавци зечјих шапица ничу као печурке. Љубитељи статистика тврде да више од десет милиона Американаца носе у џепу од панталона зечју шапу. Као нарочито сигурна заштита од свих удеса сматра се лева задња шапа зеца кога је за време младог месеца, у петак, тринаестог дана у месецу уловио у црквеном дворишту црвенокос разрок човек на коњу. Разуме се да сви продавци талисмана тврде да су њихове шапе баш такве. Некакав мистер Бранд који има једну од највећих продавница талисмана, препарира сваке године преко милион зечјих шапа које купују филмски глумци, пилоти, новинари, позоришне звезде, аутомобилски асови, као и књиговође, продавачице сладоледа, кондуктери на железницама — једном речју људи и жене свих занимања и свих узраста. Око цене нико не прави питање — јер и срећа има своју тарифу.

ПОШТА СА ДВЕСТА ХИЉАДА КОЊА

Пре 700 година у Кини је постојала изванредно добро организована државна пошта. Главни град Пекинг био је полазна тачка многих поштанских линија које су водиле у све провинције огромног царства. На крају дневног путовања, поштаре и путнике чекале су станице с добро уређеним собама. Уз сваку станицу налазиле су се штале, а у најважнијим од 10.000 оваквих станица, за царске писмоноше стајало је спремно и по 400 одморних коња. На тај начин царски гласници били су у могућности да за два дана и две ноћи превале растојање за које би обичним путницима било потребно 12 и више дана. Царска пошта у Кини располагала је тада са преко 200.000 брзих коња.

КАНДИДАТИ ЗА ВОЗАЧКЕ ДОЗВОЛЕ

У Француској се 1959. године пријавило 1,631.011 мушкараца и жена за возачки испит. Али само њих 750.489 је добило возачку дозволу, што значи 53%, а остали нису успели да положе испит.

Воз касни

Није нимало чудно ако у једном ресторану у Сан Фернандо Валеју у Калифорнији, чујете речи: „Воз касни 30 секунди". Путници-гости се врте на високим столицама и пажљиво прате железничку пругу пред собом. Поручили су нешто за јело и сад морају да чекају. Све је чудно. У локалу Боба Дуденвила закуску не сервирају келнери, него мала електрична железница чија композиција полази из кухиње и зауставља се пред сваким гостом. Некада она пређе и по 50 километара дневно, што зависи од тога каква је посета. Разуме се, може да се деси и „саобраћајна незгода", али власник локала је механичар па брзо поправи квар.

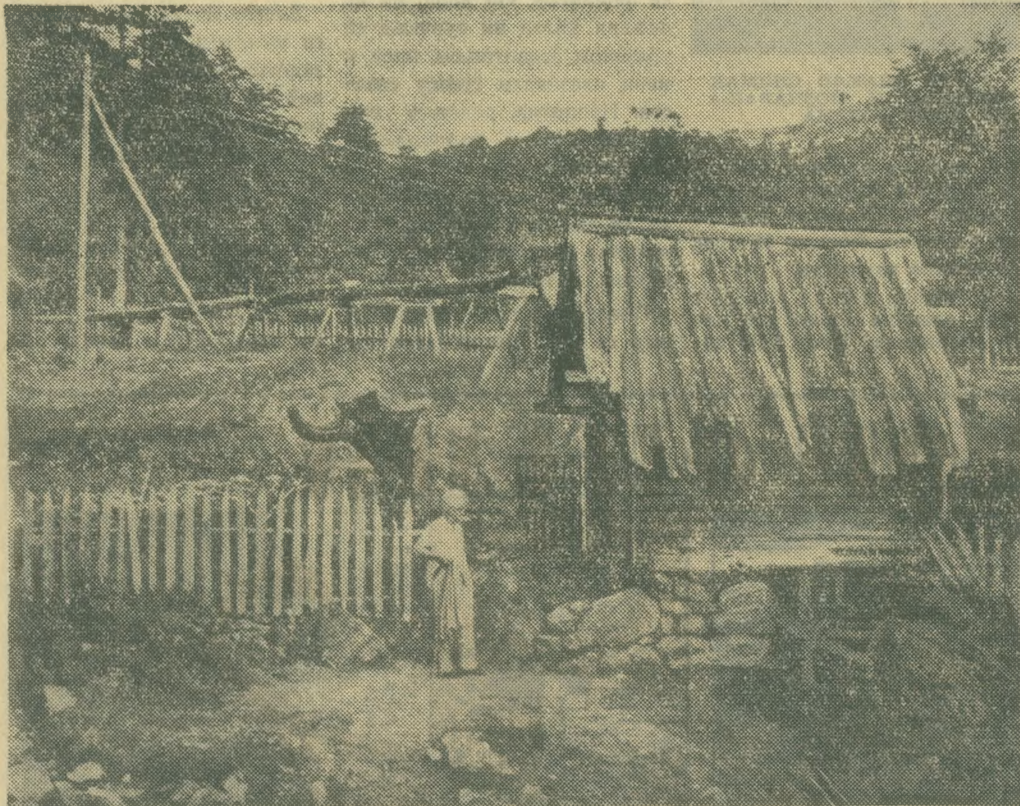
СТАРО У СЕНЦИ НОВОГ

Усучељу планина Чемерне и Голије и данас је беспуће. Насеља с једне и друге стране плахе Студенице веома су удаљена једна од других. Повезују их једино путеви-вододерине од бујица којима може да се прође само на коњима. Али и овде су се пробили електрични водови који с малих локалних централа преносе светлост и у куће до којих се стиже једино козјим стазама.

Све је мање зграда од брвана и све више нових грађевина с приземљем и спратом саграђених од камена и печене опеке. Промене настају и у начину привређивања. Хељда, некада првенствено намењена људској исхрани сад, уколико се сеје, уступа све више место исхрани стоке. И у те планинске пределе, до 1500 метара висине, допрле су високородне врсте италијанске пшенице. Тамо где се од домаћих врста добијао принос око 800 килограма по хектару сад се остварује обично и 4000 килограма од нових врста.

Примењују се савремене агротехничке мере и вештачко гнојиво се износи, као коњски товар, на самарима како су до недавно преношене мешине с катраном или товари луча. На стари начин — млаћењем моткама врше се још једино хељда, а ново жито вршалицама које се извлаче сточном спрегом. Стари бор може још да буде веома користан — да заштити својим гранама сено и кола од кише.

У сенци новог, испод електричних водова, још таворе старе брвнаре-воденице. У њима се меље ново мливо од нових врста, али с продирањем електричне светлости и уношењем радио-апарата у забитна села беспућа, електрични млинови замениће трошне воденице-поточаре. О њима ни најстарији људи нису чули од својих најстаријих из кога су времена, а по свему судећи настале су у време Немањића који су у овом крају градили своје задужбине.

Село Сан Доминго

Село Сан Доминго де лос Колорадос налази се око 75 километара западно од Квита, главног града Еквадора. Ово село добило је име по индијанском племену Колорадос, које живи у близини. Данас има свега око хиљаду чланова. Потиснути од цивилизације, Колорадоси долазе у село само да нешто купе или кад су свечани дани. Ово племе, које је изгледа дошло некада са западно-индиског острвља у Анде, одликује се нарочитим начином чешљања косе у облику шешира, коју боје јарко црвеним пругама. Кад су свечани дани на црвеној обојеној коси носе венац од памучних влакана. Они имају нарочиту наклоност према пругама јер њима украшавају и своје хаљине које носе у свечане дане.

СЛАБО ИНТЕРЕСОВАЊЕ

На основу анкете спроведене у Западној Немачкој 10 милиона одраслих лица нема уопште интересовања за читање књига. Других 13 милиона нема ни једну једину књигу.

МУЗИКА „А ЛА КАРТ"

Које мелодије највише помажу да истрајете у држању дијете? Која је музика најприкладнија за погребе? Какве звуке воле пси и мачке?

Питања изгледају можда чудна али постоји један човек, Дон О Нејл, који већ пуне 22 године проводи све своје време да би то утврдио и који може на то да одговори кад му се обратите. Он вам саветује лаке баладе и мелодије на гитари као најприкладније док држите дијету пошто уз њихове звуке много мање једете него што бисте иначе у потпуној тишини.

За погребе препоручује као најбољу музику ону која код родбине умрлог не буди никаква осећања на покојника, и у којој се чује што више труба.

Пси имају врло осетљиво чуло слуха и зато, ако желите да ваш љубимац буде задовољан, свирајте му само благу музику јер би неки рокенрол могао да га подстакне на агресивност — да вам гризе намештај.

Изгледа да музика делује и на птице. Један фармер у Конектикату тврди да његових 90.000 кокошака носе много више јаја и много боље напредују откако се свакодневно у кокошарницима кроз звучнике чују звуци валцера.

Музика може да повећа снагу мишића који се инстинктивно покрећу уз јаке и брзе ритмове, да ритам гласне трубе ублажи умор, да салонска музика подстакне апетит и варење. Музика може да вам помогне при учењу. Није случајно што су рекламе на радију и телевизији увек праћене мелодијама — циљ је да се што боље урежу у памћење. Музика на виолини и уопште гудачким инструментима смирује вам живце, а џез и рокенрол може да вас покрене.

О Нејл такође препоручује да се по фабрикама пушта гласна музика која би надјачала лупу машина и подстакла раднике на појачани темпо рада.

У канцеларијама је потребна тиша музика, са складним мелодијама без певања, али са јасно наглашеним гудачким делом оркестра. Таква музика је пријатна за уво а не смета концентрацији у послу. Постиже се чак бољи ефекат рада и број грешака је сведен на минимум јер се разбија монотонија.

У једној великој робној кући дневни посао се годинама завршавао уз звуке песме „Завршен дан". Једном се десила нека промена у програму музике која је емитована преко звучника и „Завршен дан" је одсвиран око 3 и 45 минута поподне. Пре него што је ико могао да схвати шта се десило, 777 службеника је затворило фиоке на својим столовима и кренуло кућама.

Навика да уз ту песму напусте посао тренутно је надјачала њихово осећање за стварно време.

Често О Нејла позивају да би га консултовали о томе која музика треба да прати неки филм. Он сам каже да му послови иду одлично а сви се слажу да бољег стручњака у том послу ваљда и нема нигде.

КАЖЊЕНА ТАШТИНА

Лекар Менекрат био је преко сваке мере охол и ташт и сматрао је самог себе за полубожанство.

Једне вечери Филип Македонски приредио је гозбу на коју је, поред многих других гостију, био позван и Менекрат.

За њега је у краљевом двору била одређена засебна трпеза, на којој се налазила посуда с миомирисима.

Сматрајући то као нарочиту почаст и признање његове величине, Менекрат је с презривим осмехом посматрао остале званице окупљене око заједничке трпезе.

Али кад су се за оном трпезом стала смењивати најукуснија јела, његово одушевљење је спласнуло. Наиме, док су се други гостили и таманили једну посластицу за другом, робови су у посуде на његовом столу стављали само нове мирисне траве. Најзад Менекрат није могао више да издржи: црвен од беса напустио је гозбу праћен подсмехом осталих гостију.

БУВЕ У ЕНГЛЕСКОЈ

.едан енглески учитељ у Глостеру, Џорџ Бредфорд. који није имао могућности да стекне више школско образовање остао је веран науци и она је у њему пробудила страст за колекционарством. Учитељ је недавно објавио резултат свог дугогодишњег рада: „Атлас расподеле бува у Беликој Британији". По њему, у три шкотске грофовије уопште нема бува, док у осталим деловима земље постоји 61 врста.

ЕВО КАКО ЖИВИМ!

Познати индијски уметник и новинар Шанкар Пилаји, који издаје популарни часопис „Шанкарс цикли", иначе велики љубитељ деце, посветио је много времена и труда да подстакне њихове природне таленте. Организовао је дечје драмске и играчке фестивале и са купио збирку од 3.500 лутака које намерава да постави у дечјем музеју.

Године 1948. један број свог часописа посветио је деци. Тај специјални број имао је велик успех, али његов издавач осетио је шта му недостаје. Сувише се много написало и казало о деци, али није било ниједног реда од саме деце. За следећи број 1949. године он је понудио награде за дечје радове: цртеже, приче и песме. Добио је 1300 радова. Постепено су деца потпуно потисла одрасле. У почетку су своје прилоге слала деца из Индије, а касније и њихови мали другови из читавог света. Године 1959. за последњи конкурс, стигло је само цртежа преко 16.000.

Име и адреса сваког учесника на досадашњим конкурсима налази се у Шанкаровој картотеци у Њу Делхију где је запослено више службеника. Сваке године, кад се приближи време за нов конкурс, њима се шаљу позиви да поново учествују. Позиви се такође шаљу разним школама и то преко индијских амбасада у појединим земљама.

У конкурсу могу да учествују деца до 16 година. Једини услов је да њихови радови буду оригинални, што потврђују својим потписима њихови учитељи и васпитачи. Приспели радови распоређују се у групе према узрасту учесника и жири који их оцењује не зна ништа о малим уметницима сем њихових година. Имена се објављују тек после додељивања награда којих има 350. Прве награде за сваку групу су златне медаље које на свечаности у Њу Делхију предаје лично председник владе Индиске Уније Нехру.

Деца пишу о себи, цртају себе, своју браћу и сестре, родитеље, своје суседе. Због тога овај међународни дечји конкурс носи назив „Ево како живим".

СЕЉАК НА РАДУ (цртеж десетогодишњака)

ИСПОВЕСТ ЈЕДНОГ ЛОВЦА

ВРАДАН СА ТЕК УЛОВЉЕНОМ ЖРТВОМ ПОЉСКИМ ЗЕЦОМ. ДА СЕ ОВАКАВ СНИМАК ИЗБЛИЗА ПОСТИГНЕ ПОТРЕБНО ЈЕ МНОГО ФОТОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ И ПОЗНАВАЊА ЖИВОТИЊА, А ИЗНАД СВЕГА ЧЕКАЊЕ КОЈЕ КАТКАД ТРАЈЕ ПО ВИШЕ ГОДИНА

Овај чланак написао је познати француски сниматељ Самивел, који је постао познат по филмовима и фотографијама из животињског царства.

Годинама сам ловио по планинама. Није то био само лов већ страст којој сам потчинио цео начин живота. „Грозница лова" није никако престајала, јер је инфекција допрла до сржи мојих костију. Ловио сам готово преко целе године, желећи да се што тешње зближим с тим дивним и чудним светом дивљине, који сам из дана у дан све дубље откривао. У то време имао сам врло мало средстава, живео од данас до сутра, продавао радну снагу као надничар на туђим пољима или као дрвосеча. Јевтине набавке дивљачи у лову, чијим месом сам се тада хранио, биле су за мене од велике важности.

У тишини пустих Анивијерских планина ловио сам као зверокрадица. Тамо није вршен готово никакав надзор. Село у коме сам боравио било је далеко од града и путева, слабо снабдевано, ни од кога посећивано. На висини од 2.000 метара, Шандолин је за мене представљао праву луку мира и тишине. Сав обузет великом страшћу, пешаћећи по цео дан шумама и верући се по стенама да бих открио какву дивокозу, мрмота, зеца, тетреба или јаребицу, проводећи многе ноћи под ведрим небом у заседи чак и по невремену, успео сам врло много да сазнам о животу дивљачи на високим планинама.

Укратко, приближио сам се толико свету који ме је неодољиво привлачио да сам постао у неку руку члан његове заједнице. Па ипак, ни испаљени хитац ни суочење са убијеном животињом нису у мени изазивали грижу савести. Напротив, редовно сам осећао велико задовољство због постигнутог поготка и добитка. Не треба заборавити да сам се истовремено повиновао захтевима својих животних потреба.

После неколико година, пошто се моја материјална ситуација прилично поправила, догодило се нешто што ме је упутило другим правцем.

Ропац рањеног мрмота

Једног сунчаног јесењег јутра, а отада је прошло пуних петнаест година, опалио сам из пушке на мрмота. Животиња се окренула у ваздуху и, котрљајући се, допрла до мојих ногу. Присуствовао сам њеном ропцу а нисам имао снаге да опалим још један хитац. Био сам потресен призором и разочаран самим собом. У једном јединном тренутку пред очи ми је изашла најтамнија страна убиства животиње. Јадни мрмот се грчио и ја сам осетио потребу да му помогнем, дубоко жалећи због оног што сам учинио.

Зашто ми се то догодило са мрмотом а не, рецимо, са зецом? Зашто баш тога дана? На то питање не бих умео да одговорим. Као за пакост, то јутро и цео дан били су дивни, светли и радосни, сушта супротност смрти коју сам проузроковао. Лутао сам шумом и брдима све до вечери, као по беспућу. Имао сам неизрециво осећање да сам пореметио савршену хармонију и лепоту природе, и цео мој живот учинио ми се као низ почињених заблуда. Под утицајем многих тамних мисли, провео сам ноћ какву никад не бих желео да ми се понови.

Преокрет

Да будем искрен, неколико дана касније поново сам ставио пушку на леђа, али у мени је било нешто што ми није дозвољавало да ловим са пређашњим задовољством. Једног дана ми дође мисао да пођем у шуму са фотографским апаратом. У међувремену се прочуло о мом скромном знању о животу животиња, па сам добио више понуда да пишем за новине. Чланке је требало да илуструјем сопственим снимцима. Позајмио сам апарат са телеобјективом а један пријатељ ми је дао прве упуте о снимању. Одмах сам осетио да се у мени родила нова страст.

Међутим, није ми било ни близу памети да ће фотографски апарат да ми замени пушку. На почетку сам у своме ранцу стално носио метке и филмове, али не за дуго. Веома брзо сам схватио да постоје две врсте ловаца. Нарочито кад сам успео да снимим невероватне епизоде из борбе два тетреба. Тако сам се определио за лов апаратом који је све моје жртве овековечавао уместо да их лишава живота.

Доцније, то знају многи у Француској и Белгији, напустио сам фотоапарат и заувек узео у руке филмску камеру.

3.000 година стар

Досад се сматрало да човечанство зна за производњу порцелана најмање хиљаду година. Међутим, недавна откопавања у Кини и накнадна хемијско-физичка испитивања су показала да су у Кини предмети од порцелана прављени још хиљаду година пре наше ере.

28.000 ЛЕКОВА

У немачким апотекама, како је недавно изјвио председник апотекарске коморе Западне Немачке, може да се добије 28.000 разноврсних лекова припремљених на око 80.000 начина.

100.000 рачунских операција у минуту

У Сједињеним Државама је конструисан мали електронски апарат који је у стању да у једном минуту обави 100.000 рачунских операција. Велики као писаћи сто, апарат ради помоћу транзистора и вакуум цеви. Добијене резултате машина преноси на електричну писаћу машину или на телепринтерску траку.

Још 400 квадратних километара

Према прорачунима урбаниста, у Немачкој треба обезбедити још 400 квадратних километара земљишта да би се изградило 1,2 до 1,5 милион станова до краја 1963. године. На овој површини могао би да стане читав град Бремен са својим предграђима.

40 ОБАВЕШТЕЊА

За потребе индустрије конструисан је нови електронски апарат назван „Румб" са више канала. Може да региструје преко 40 података из Мартенових пећи или електропећи у металургији на основу којих се аутоматски израђују дијаграми. То употпуњује брзо обрађивање података и аутоматизацију контроле компликованих процеса који се одигравају у овим пећима.

ПИКАСО НА ЧЕЛУ

На лествицама уметничких вредности највише стоје радови Пабла Пикаса. Његова мртва природа „Воће и хлеб на столу", која је 1951. године продата за 65.000 швајцарских франака, данас је достигла вредност од 900.000 Други његов рад цени се на 650.000. После Пикаса на другом „степенику" је Пол Сезан чији је рад „Портре Сезана" од 260.700 швајцарских франака у 1950 години, достигао сада свих 750.000. Остали сликари далеко заостају за овом двојицом. Слика Жоржа Брака „Камин" вреди 410.000 швајцарских франака, Едуарда Манеа „Алеја у врту Рујеа" 350.000. Најскупља слика Анри Матиса је процењена 450.000 франака, Оскара Кокошке 130.000 а Марка Шагала 220.000 франака.

СВЕ МАЊЕ ЗА ХРАНУ

Французи, које бије глас да су гурмани и мондени, све мање дају за храну и одела. Према статистичким подацима издаци за одело и храну се смањују а расту трошкови за путовања, лекове и средства личне хигијене. У 1950. години је 49,5% средстава намењених личним потребама искоришћено за куповину хране, 15% за одело, 6,3% за путовање и 5,1% за лекове. У 1958. години издаци за исхрану су се смањили на 42,7% а за одело на 13,5% док су се за путовања повећали на 6,8% и за лекове на 7,2%.

Још један вулкан

У Тиренском мору једна совјетска експедиција је открила подводни вулкан који досад није био уписан у географске карте. Подножје овог вулкана лежи на 400 метара испод морске површине.

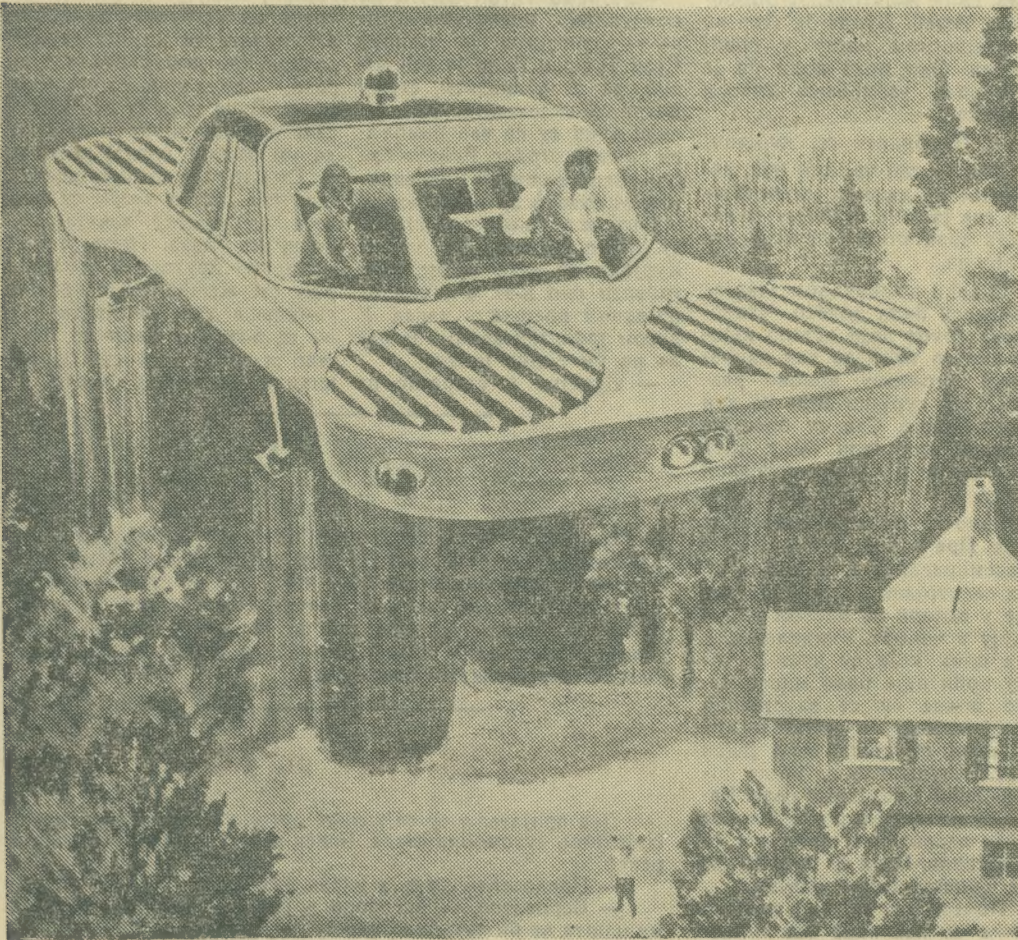
СУБМОБИЛ

Британско ваздухопловство је конструисало нов апарат за спуштање авиона у случају несреће. Већ је практично испитан и назван „субмобил" За 17 минута у стању је да положи тепих од пенасте гуме дуг један километар, на који може авион да атерира и трбухом без руљања и са увученим точковима.

ВИЗИЈА БУДУЋНОСТИ

САН КОЈИ ЋЕ УСКОРО ПОСТАТИ СТВАРНОСТ

КРОМПИРИ РАСТУ ИЗ ЦЕМЕНТА. — КУЋЕ БУДУЋНОСТИ ЛЕБДЕЋЕ ИЗНАД ДРВЕЋА. — СА МАЛО НАПОРА ЗЕМЉА БИ МОГЛА ОБИЛНО ДА ХРАНИ 8 МИЛИЈАРДИ ЉУДИ. — ВОЗИЛА СА ТОЧКОВИМА КОЈА КОЧЕ ГРАДСКИ САОБРАЋАЈ УСКОРО ЋЕ БИТИ ЗАМЕЊЕНА ЛИЧНИМ ЛЕТИЛИЦАМА.

Често се говори о кризи исхране која прети човечанству. Савремени економисти сматрају да је бојазан овакве врсте засада неоправдана. Експерименти које су извршили Американци на каменитом острвцету Вејку, показују да би гајење алги које сто пута више од осталих биљака претварају сунчеву светлост у хлорофил могло да послужи као основа за исхрану осам до девет милијарди људи.

Друга остварења у вештачком одгајивању биљака указују на могућност будуће пољопривреде. Још пре рата Француз Кристофло је одгајио помоћу телуричне енергије кромпире тешке два и по килограма, карфиол од 20 килограма, и клас пшенице тежак 50 грама! До сличних резултата дошао је Мичурин у СССР-у помоћу електрокултуре а Ото Герике је 1955 године у Капитолу у Калифорнији одгајио на цементном тлу, без земље: кромпир, парадајз и друге културе једино их поливајући каталитичким растворима. Додајући води мало гвожђа, мангана и јода Герике је на хектару песковите земље добио 50 килограма кромпира.

Вароши будућности биће саграђене претежно од пластичних материја. Ултралаке грађевине ће се ослањати о тло само на неколико тачака а око две хиљадите године читаве метрополе ће лебдети изнад дрвећа ослањајући се на обична поља електромагнетских сила. Захваљујући противтежинским моторима (анти-Г) биће ослобођени сопствене тежине. Помоћу џиновских вапоризатора архитекти будућности ће засипати небеска пространства прахом полиетиленских деривата из породице еластомера, и очвршћавањем те грађевинске сировине моћи ће да се за неколико часова вине у вис читав облакодер.

Освајањем небеских пространстава људи ће се сродити са трећом димензијом. Читави градови настаће у ваздуху и саобраћај се више неће вршити по тлу, у хоризонталној равни, већ у вертикали. Изнад стратосферских региона укрштаће се спутници, вештачки сателити којима се управља радиодириговањем, интерпланетарни и космички васионски бродови.

Ближе Земљи, али на већој висини од 20 километара, саобраћаће атомски интерконтинентални млазњаци којима ће се стизати из Европе у Америку за пола сата, а још ближе, саобраћај ће се обављати ваздушним возовима на ракетни погон који ће повезивати покрајине једне земље.

У локалном и градском саобраћају ће се користити аеробуси а за личне потребе реактори причвршћени за тело као ранчеви или широки појасеви. Овакве летилице омогућиће ваздушним пешацима скокове од неколико стотина метара. Изнад облакодера ће се грациозно кретати и прескакати једни друге — људи-птице. Ово ново саобраћајно средство којим ће се служити и деца створиће могућности за нове облике спортског такмичења. Тако ће се једног дана појавити ваздушни фудбал и тенис а олимпијаде ће се заиста одржавати на висини највишег врха Грчке Олимпа.

Возила са точковима ће постепено ишчезавати и самим тим биће решени сви проблеми саобраћаја. Ваздушна возила, која ће их заменити, кретаће се прво на млазни погон, а затим аутогравитацијом тако да се возачи неће обилазити него прескакати један другог. Проблем паркирања ће бити решен на тај начин што ће се летеће веспе, мопеди и тањири слагати један изнад другог.

Перспективе освајања свемира и интерпланетарних пространстава су још интересантније. Рачуна се да ће већ крајем или почетком идуће године први човек полетети у васиону а крајем 1961. године ће стићи на Месец у атомској ракети. У току 1963. године ће се вероватно летети око Марса и Венере, а у 1970. години млазне ракете биће застареле и замениће их јонски акцелератори. Први прототипски летећи тањири са гравитационом енергијом неутралисаће тежину и омогућиће да се кроз небеска пространства плови фантастичном брзином од 200.000 километара у секунди. То значи да ће можда већ крајем овог века моћи да се стигне од Земље до Месеца за свега неколико секунди а до Марса или Венере за неколико минута.

Око 2000. године почеће права свемирска пустоловина: истраживаће се неколико од милијарди других светова у којима постоје милиони планета сличних нашој, настањених живим бићима можда неупоредиве интелигенције, а можда и сасвим других својстава која се људским мерилима не могу оценити. Људи ће се тада ослободити свог антропоморфизма и вечитог тумачења појава посматраних кроз сопствене наочари. Обуздаће своју гордост и навићи ће се на сасвим нове облике мисли, веровања и појаве у физичком свету и у области духовног живота.

Најзад, око двехиљадите године просечан човеков век ће износити сто година а сто педесетогодишњаци неће претстављати реткост. Готово све данашње болести биће побеђене а помоћу хемијских производа и нових антибиотика оствариће се физиолошка и органска равнотежа. Дијагноза болести вршиће се аутоматски, електронским путем, а хирурзи ће само контролисати непогрешиве роботе-операторе. Све трошкове лечења сносиће друштво.

Мали проналазачи

ВЕЛИКА ДОСТИГНУЋА

Мали проналазач — онакав какав се још појављује у великим европским градовима, који сатима стрпљиво седи у пространој чекаоници Бироа за патенте, држећи свој проналазак у крилу — не постоји више у Сједињеним Државама. Однедавно он је значајна личност коју са свих страна салећу разни фабриканти, жељни да први избаце на светско тржиште неку новину за широку потрошњу.

Ова година, судећи по досад примљеним патентима, била је изузетно богата проналасцима намењеним углавном побољшању живота просечног Американца.

Прошле године пријавило се Државном заводу за патенте у САД 79.333 проналазача, малих, обичних људи. Од толико поднесених предлога завод је примио и издао потврду о заштити проналазака само за 50.545. Ове године се број удвостручио. Само до 1 септембра пријављено је око двеста хиљада проналазака од којих је примљено и заштићено око сто хиљада, што представља и за ову земљу прави рекорд.

Занимљиво је прегледати шта је све пронађено у овој години. Изуми намењени свакодневном животу не представљају нека епохална дела, али ће и проналазачу и произвођачу донети добит.

● Ускоро ће нестати из употребе ножића и сличних направа за отварање конзерви. Сада је довољно палцем притиснути обележено место на кутији па да се конзерва сама отвори. У Америци су се већ појавиле такве кутије, али оне засад бар, садрже сама разне течности, сокове и слично.

● У децембру ове године појавиће се у продаји цигарете које пушач неће морати да пали упаљачем или шибицом. Цигару чији је један врх превучен специјалном смесом треба овлаш превући преко одређене површине на кутији и цигарета ће се упалити.

● У најскоријој будућности појавиће се елегантна одела начињена од специјалне хартије. Биће веома јевтина тако да ће после неколико дана ношења моћи да се баце.

● Џепни електрофон који је већ пуштен у продају стављa се у покрет помоћу једне мале направе, а у стању је да невероватно дуго окреће грамофонску плочу без обзира на њене димензије. Електрофон је тежак нешто више од 900 грама и релативно је јевтин.

● Један транзистор, као коцка шећера, који може да се држи неприметно у шаци, ускоро ће бити пуштен на тржиште. Може да прима емисије свих радио-станица а стајаће око двадесетак хиљада динара.

● За велике градове је од значаја проналазак једног електронског телефона који је у стању да убрза добијање везе.

● Новопронађени „бројач" назван Сејбр, биће у вези са свим путничким агенцијама широм САД. Тај „бројач" омогућује продавницама авионских карата да за једну секунду дознају са колико слободних места који путнички авион располаже.

● Пре месец дана је почела да ради и прва машина-преводилац са руског на енглески језик. Засада машина има само 55.000 речи и сваког дана већ снабдева Команду америчких ваздушних снага преведеним вестима из московске „Правде", радећи брзином од 1.800 речи у минуту. Енглески језик у тој машини је прилично оскудан али ипак довољан да пренесе оно најосновније.

● Једна специјална направа омогућује да у року од једног часа буду обрани краставци на пола хектара земљишта.

● Једна машина-скупљачица и берачица омогућује да уместо шездесет људи само њих шеснаесторица оберу парадајз за исто време на истој површини. Овај проналазак је подстакао пољопривреднике у САД да засађују једну специјалну врсту парадајза са дебљом љуском како не би био оштећен приликом ове машинске бербе. Такође настоје да парадајз одређен за овакву бербу једновремено сазри.

● Усавршен је један мали мотор на гас за аутомобиле и већ је произведен известан број за опите. Мотор је тежак 25 килограма, дуг је 63 сантиметра а широк 25. Већ ове јесени биће уграђен на џиповима.

● Једна мала теретна колица са електричним мотором могу да се пењу и силазе степеницама и да притом носе терет од 250 килограма. Кола имају електричну кочницу, али брзина им је мала — свега пет и по метара у минуту.

МАЗУТ СА ПЛАЖЕ

Велики непријатељ купача на морским плажама је мазут који загађује воду. У летњим данима због њега имају нарочито непријатности становници и посетиоци већих морских пристаништа, јер им онемогућује купање. Један дански химчар пронашао је ове јесени хемијско средство које успешно одстрањује мазут са површине мора.

„Фотокина 60" — изложба аутоматизације

На недавно одржаној међународној изложби кинематографског и фотографског материјала у Келну приказана су најновија достигнућа. Запажено је да су нарочито биле заступљене следеће три области: аутоматизација снимања, филм у боји и аматерска кинематографија.

Да би помогли аматерима, а и професионалцима, да лакше рукују фотографским апаратима, конструктори већ неколико година раде на њиховом усавршавању. Од 1956. године постоји начин да сама камера подеси аутоматски даљину и сама регулише брзину експозиције.

Сада се у овоме отишло корак напред. Приказана је „камера која мисли". Власник таквог „магичног" апарата треба само да изабере свој предмет, све остало чини сам апарат који, захваљујући једној изванредно осетљивој фото-електричној ћелији, повезује са механизмом и покреће аутоматску команду отвора дијафрагме и одређује потребно време експозиције. Као у причама о будућности довољно је „притиснути на дугме". „Магична камера" ослободиће аматера чисто техничких радњи као и страха да приликом снимања не заборави да намести који детаљ.

Изгледа да је изложба у Келну показала да се све више усваја формат фотографије 4×4 см.

Међу новитетима примећен је и апарат јапанске серијске производње снабдевен најјачим објективом на свету (1:0,95) као и њихов фотографски „топ за далека гађања". Млада Јапанка на слици приказује посетиоцима изложбе како се рукује овим далекометним апаратом, већ давно очекиваним, који поједностављује рад компликованих фото-телескопа сада усавршених до максимума. Овај џиновски апарат са лакоћом приближава објективу, односно оку сниматеља, веома далеке предмете па чак и пределе.

Американци су изложили аутоматску камеру снабдевену сто пута мањом фото-електричном ћелијом, али осетљивијом од досадашњих; а Немци „флеш" чија величина не прелази кафену кашичицу.

У области кинематографије немачка предузећа изложила су пројекционе апарате који могу да прикажу филмове од 70 и 35 mm.

Хемијска индустрија је најзад довршила нове филмове за фотографије у боји чија је осетљивост знатно повећана.

На изложби су биле приказане и фотографије најпознатијих светских фотографа.

ОКРУЖЕНИ КУРЈАЦИМА

Са групом провинцијских артиста, свирача и играча Маријан Захазевски се нашао почетком ове јесени на турнеји у пустим и неприступачним масивима пољских Карпата покривених шумама. Давали су представе у усамљеним селима, често удаљеним више десетина километара једна од других. Турнеја се ближила крају а прве снежне пахуљице већ су наговештавале сурову зиму. Трупа је решила да напусти негостољубиво подручје и да хитно крене према Варшави. Болест једнога од другова, Стана Троског, још више је убрзала одлазак.

Осмог септембра ујутру дружина је пошла са планине. Знали су да им предстоји дуг пут јер је најближе село било удаљено 30 километара. Пошто није било саобраћајних веза ишли су пешке и до дубоко у ноћ, када су на ивици једне шуме подигли своје шаторе. Тромбонист Јозеф Бурда је био на стражарском месту у првој смени. Око пола ноћи он је скочио и узбуђеним гласом повикао:

— Пробудите се, курјаци!

Док су сви трљали очи, завијање из даљине је постајало све јасније. Били су то заиста први зимски шумски разбојници.

Судећи по њиховом завијању нису били далеко. Члановима трупе није остало ништа друго него да тек запретену жеравицу поново разгоре јер курјаци онда не прилазе ближе. Сви су били на опрези, поседали су у круг око ватре и тако дочекали зору.

Рано су, брижни, наставили пут. Пре подне је прошло без узнемиравања. Али, знали су да се курјаци на почетку зиме у потери за пленом удружују у чопоре. Учинило им се да оних које су чули у току ноћи није било много. Око подне су се зауставили да предахну и презалогаје. Поново су пошли око један сат. Рачунали су да ће до ноћи стићи у најближе село. Када су напустили последње превоје планинског краја сви су одахнули. Били су уверени да је прошла свака опасност.

Почели су већ да певуше када се изненада иза њихових леђа проломио злокобни урлик. Сви су се само немо згледали.

— Морамо хитно нешто да предузмемо, иначе смо готови — прекинуо је тишину Стан Троски. Било је већ касно да у оближњем стењу потраже склониште. Изгладнели вуци су се већ помаљали са свих страна. Вођени својим непогрешивим инстинктом опколили су их одасвуд.

Сасвим збуњени артисти нису умели ништа да учине. Курјаци су неко време обигравали око њих а затим су одједном прешли у напад. У истом тренутку некоме је пала на ум сјајна мисао:

— Дувајмо и ударајмо из све снаге у наше инструменте!

Сви су послушали без поговора. Гора је почела да се тресе од заглушне хуке инструмената на којима су музичари као помахнитали свирали популарни циркуски марш. Вуци који су већ кидисали на појединце и почели да им кидају одела, застали су. Страховита хука је постајала све јача и звери су почеле да узмичу завијајући, погнутих глава. Неко је командовао друговима да свирају све жешће. Неочекивано узмицање курјака претворило се затим у панично бекство и храбри сеоски уметници су се најзад спасли.

СОЛИДАРНОСТ

На првенственој фудбалској утакмици између клубова Скотеруд—Баскеајдфос у Данској судија је три посматрача отерао са њихових места због тога што су сувише гласно негодовали против његових одлука. После овога су, солидарно, и остали гледаоци сви до једног напустили игралиште. Утакмица је ипак одиграна до краја. Дански фудбалски савез испитаће овај случај.

»ПОЗНАВАЛАЦ« АУТОМОБИЛА

Два пријатеља су се возила аутомобилом по невремену. Наједном, аутомобил стаде. Човек који је управљао колима рече:

— Предосећам да су у питању свећице.

— Вероватно, — одговори други. — Такав је ветар да ме ништа не би зачудило ако су погашене.

СОЛО НА КЛЕПЕТУШАМА

Лудвиг Шнајдер свира на необичном инструменту — клепетушама. Народне песме и шлагере свира на њима исто тако виртуозно као на кларинету, труби или виолини.

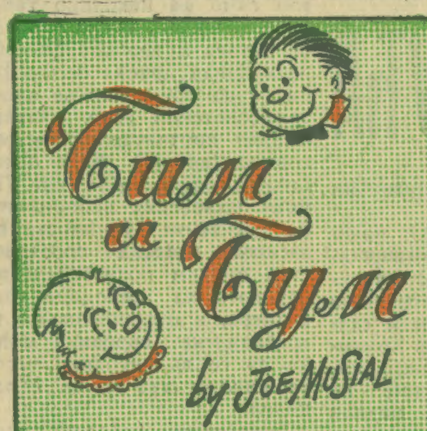
У Немачкој је он надалеко познат. Његов инструмент је оригиналан, све клепетуше су од крава са планинских пашњака. Сам је после наштимовао 24 клепетуше које обухватају две октаве. Невероватно сигурно и спретно свира на свом звонком инструменту. Клепетуше нису ливене него коване и такве имају далеку традицију.

Још стари Египћани ковали су клепетуше од бронзе за свечаност у славу Озириса. У Баховој кући у Ајзенаху постоји збирка старих клепетуша.

Да оживи саобраћај

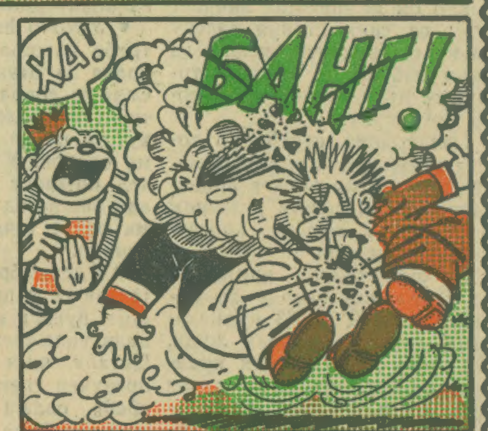
Швеђани који су напунили 67 година могу, ако хоће, да на свакој железничкој благајни за десет круна купе бон који им даје право да од 15 септембра до 15 децембра путују по Шведској упола цене. Не треба ни рећи да су стари људи радосно прихватили ову повластицу коју је дирекција шведских железница завела да би оживела путнички саобраћај ван сезона.

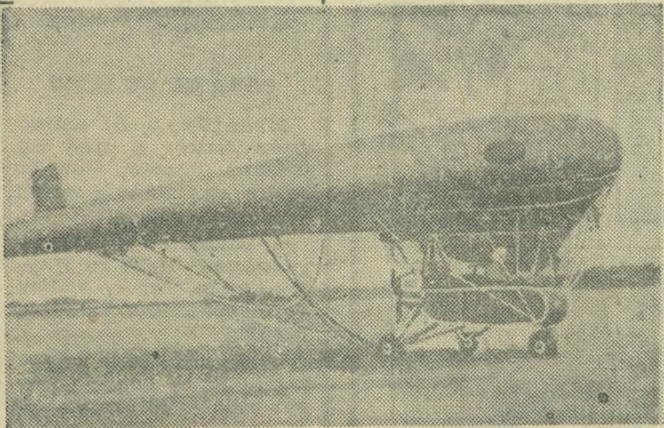

Да ли знате?

АВИОН за надувавање

Авион сличан малом ваздушном броду, који видимо на слици, служи за извиђања и брзу везу на кратким линијама. Труп му је начињен од гумираног материјала који мора да се надува.

НОВИТЕТИ

На међународном јесењем сајму у Франкфурту запажен је велик број интересантних новитета.

Прво у области пластичних материја, једној од важних немачких производних грана, изнето је све што се могло начинити од њихових влакана. Синтетички креп лакши од плуте и за 16 одсто топлији од природних влакана, може изврсно да се употреби за поставу зимских одела. Једна врста пенасте тканине омогућава удобније седење у кади без опасности да се човек оклизне. Нови производ за апликације у зидној декорацији је начињен од мешавине синтетичке смоле, праха од камена и брашна од дрвета.

Различите боје су продрле и у бирое и канцеларије. Поред машине за писање у боји, могле су се видети и машине за рачунање у свим могућим бојама.

Француска је изложила крчаге од правог порцелана из Севра напуњене оригиналним француским мирисима. Када се мирис потроши крчази се могу употребити уместо ваза.

Универзални апарат са инфра-црвеним зрацима служи не само за печење и пржење већ може са променом неких делова да буде претворен у грејалицу или апарат са ултравиолетним зрацима.

На глобусу „без преседана" у 12 основних боја и 30 нијанса, рељеф планина је добијен помоћу осветљавања.

Једна холандска фирма приказала је тепихе од ваљане вуне са којих се могу уклонити жуте изгореле мрље трљањем обичном четком.

Изложени су били и мали декоративни водоскоци који се причвршћују за зид, као и нови аутомати који, кад се притисне на дугме, сервирају шоље са топлом супом, какаом или кафом. Мајке су могле да виде дечја одела са порубом без шава који омогућава продужење хаљиница до 6 см, као и нову врсту кадифасте пантљике која може да се пере. Поред машине која омогућава великим администрацијама и предузећима да униште до 500 кг архиве за један час, за сасвим малу децу била је изложена „звучна" књига са сликама. На свакој страни представљена је по једна животиња чији се глас чује кад се притисне на страну.

УСПЕХ

Четрдесет пет гравира на линолеуму које је Пабло Пикасо израдио од јесени 1959. до лета 1960. године — изложено је у Хамбуршкој уметничкој галерији. Свака од њих копирана је у 50 примерака.

Покретан наслон за аутомобилисте

Путовање аутомобилом треба убудуће да буде још удобније захваљујући изуму једног инжењера из Леверкузена. Проналазак је уствари покретан држач учвршћен за наслон седишта у аутомобилу. Ортопедска клиника у Келну је већ испитала његове квалитете и нашла да одговара сврси. Више фирми се одмах заинтересовало за „медицински лећни подупирач".

Синтетички папир

Фабрика папира и целулозних влакана у Диселдорфу прва у свету је успела да освоји синтетичну производњу папира. Овакав папир није у стању да конкурише обичном на коме се штампају новине, књиге и друге публикације због своје велике цене. Али он је по квалитету много бољи од овог досадашњег за новчанице, филтере, електричне изолације, постељно рубље у болницама и друге специјалне сврхе.

Пилот под абажуром

Британско ваздухопловство је ових дана почело да примењује један нови изум: неку врсту абажура. Уствари то је један медицински апарат намењен пилотима пре свега онима који лете ноћу. Апарат веома прецизно региструје реаговање очних мишића пилота када се приближава неком објекту или писти за слетање осветљеним одвећ јаком светлошћу. Јер ако су и за један трен очи пилота засењене може да дође до катастрофе.

„Абажур" је дао изврсне резултате и руководство британског ваздухопловства је већ предузело потребне мере да се засењивање вида спречи и то код сваког пилота посебно према степену његовог реаговања.

Интересантно

На дну океана дебеле наслаге морске соли прекривају милионе квадратних километара. У њима има око 50% магнезијума, 15% гвожђа и месинга, никла и кобалта.

★

Риба-сабља плива огромном брзином и њена оштра вилица тада постаје страшно оружје. У Британском музеју се чува једна даска 35 см дебела коју је ова риба пресекла на двоје.

★

Домаће животиње сем гуске и мачке тешко подносе јаке зиме. Ове две издрже мраз и до минус 110 степени, док су бели медведи и фоке према њима смрзотине — подносе тридесет степени мање, а сисари издржавају само до минус 45°.

★

Обичај да се за непознато лице напише НН остао нам је из давнина. То су уствари почетна слова латинских речи „nomen nescio" што значи „име непознато".

★

Совјетски транспортни авион на два спрата „Тупилов 114" може да прими 220 путника. На другом спрату авиона постоји сала за игру и биоскоп.

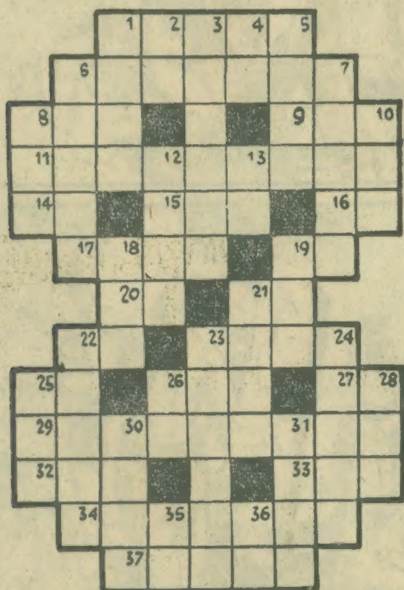
★

Ускоро ће у Лењинграду бити довршен џиновски телескоп од 6 метара у пречнику, већи за један метар од оног на Паломару у САД.

Водоравно: 1) врста дрвета; 6) електрични отпорник; 8) град у Француској; 9) део теразија; 11) јужно воће; 14) два слова; 15) речна острва; 16) хемиски знак за иридијум; 17) некадашње индијанско племе и држава у Јужној Америци; 19) немачки предлог; 20) иницијали аутора романа „На Дрини ћуприја"; 21) познати заводи крај Ниша; 22) коњ; 23) град у Колумбији; 25) самогласник и сугласник; 26) свеска; 27) хемијски знак за галијум; 29) планина у Србији; 32) припадник огранка старих Словена; 33) страно женско име; 34) град у Италији; 37) огањ.

Усправно: 1) град у Швајцарској; 2) грчко слово; 3) борац с биковима наоружан мачем; 4) два суседна слова; 5) лопови; 6) врста спортиста; 7) средство за штављење коже; 8) узвик нестрпљења; 10) област у западној Европи; 12) град у Пакистану; 13) једна нота; 18) конац; 19) град у Француској; 21) део тела; 22) средоземна украсна биљка; 23) острво на Јадрану; 24) летовалиште у Боки Которској; 25) сова; 26) два иста сугласника; 28) мушко име; 30) поза; 31) грчко слово; 35) старо египатско божанство; 36) скраћеница за народну републику.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Плаут; 6) Шекспир; 8) шал; 9) лак; 11) трагедија; 14) ак; 15) Ака; 16) но; 17) адут; 19) са; 20) Ис; 21) гв; 22) ам; 23) крем; 25) Ив; 26) ола; 27) Об; 29) Далмација; 32) Ана; 34) Крк; 34) Синатра; 37) конџка.

Усправно: 1) Пела; 2) лк; 3) аспект; 4) У(рош) П(редић); 5) Тили; 6) шарка; 7) Рајна; 8) шта; 10) као; 12) Гаус; 13) да; 18) „Дим"; 19) све; 21) Грац; 22) аванс; 23) кланац; 24) Мојра; 25) Ида; 26) ом; 28) Вак; 30) лаик; 31) икра; 35) но; 37) тк.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ТРКА С КАПАМА

Две капе поставе се на два штапа пободена у земљу. Играчи се поделе у две групе. Из сваке групе на дати знак полети један играч, дограби капу са штапа, враћа се и предаје је следећем тркачу. Овај је трчећи односи и поново ставља на штап, враћа се својој групи из које излеће трећи играч који трчи по капу. Тако се тркачи смењују све док се не изређају сви из обе групе. Побеђује она група чији се тркачи први поново нађу сви на окупу.

ЧИТАЊЕ МИСЛИ

Бројеве окаца на једној домини коју је неко изабрао можете погодити на овај начин: број окаца на левој страни нека неко помножи са пет и добијеном резултату нека дода три. Затим све то нека удвостручи и дода број окаца са десне стране камена. Нека вам онда каже коју је цифру најзад добио. Од ње ћете одузети број 6. Прва цифра броја који сад добијете биће број окаца на левој страни камена, а друга је број окаца на десној. Например: ако је био изабран камен са 4/6 рачунање ће тећи овако: 4×5=20+3=23×2=46+6==52. Од тога одузмите 6 и добићете 46. То су 4/6 број 4 је на левој страни камена а 6 на десној.

Лопта за погађање

Ову игру играју две бројно једнаке групе дечака, постројене једна према другој: у једној сви имају неку траку на рукавима као ознаку. Борба почиње бацањем лопте, али се са лоптом не сме истрчавати из реда. Ко буде погођен издваја се из игре. Ако лопта не погоди никог противник добија право на бацање. Игра је готова кад су из једне групе избачени сви играчи.

ХОДИ СА МНОМ!

Око круга који образују деца обилази Мирјана и викне: „Ходи са мном!" ударивши неког по леђима. Трчећи брзо око круга она треба да дође до његовог празног места јер је онај ударени појурио за њом. Ако је Мирјана стигла да стане на празно место онај који је остао без њега обилази око круга, али ако је била спора и ухваћена онда мора поново да иде и удари неког.

Само две исте

Ево шест књига с цртежима на корицама. Али само су две од ових књига потпуно исте док се остале разликују од њих неким, на први поглед неприметним детаљем. Ко може да нађе те две истоветне књиге?

...најстарији досад познати градитељ-архитекта је Имхотет (3000 година пре наше ере), „министар и главни саветник и први до фараона", како је написано на постољу статуе фараона Џосера из треће династије.

...у нашој земљи живе две врсте славуја: велики славуј и мали славуј. Велики славуј је много ређи од малог, а његова песма је лепша и разноврснија.

...у Кини се последњих година све више употребљава нов грађевински материјал који је добио име: бамбусобетон. Бамбусова трска успешно замењује у њему челичну арматуру.

...од свих језера у Европи, Дојранско језеро најбогатије је рибом.

...проналазач мушеме је Енглез Вастон. Израда мушема почела је 1882 године.

...афион (опијумски мак) у Македонији, који је најбољи на свету, почео је да се гаји најпре у селу Балвану код Штипа, 1874 године.

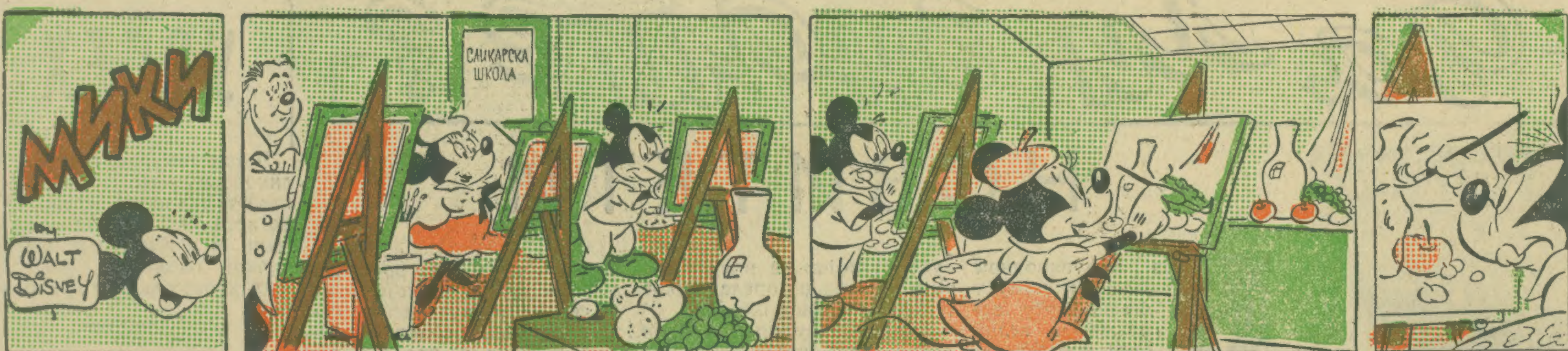
...ванилин, познати бели прашак који служи као мирис за колаче, добија се из сока четинара. Због тога што има исти мирис као ванила, добио је име „ванилин".

...у старом Риму постојале су дипломатске школе које су биле у саставу школа за говорништво.

...на планети Марсу година траје 687 дана због чега су и

годишња доба знатно дужа него на Земљи.

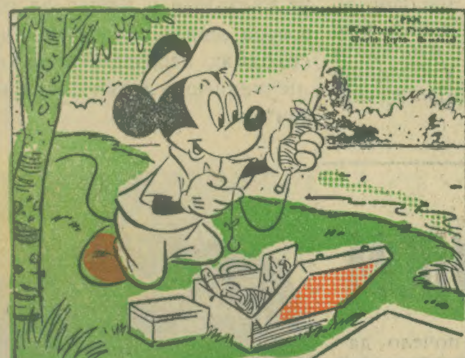

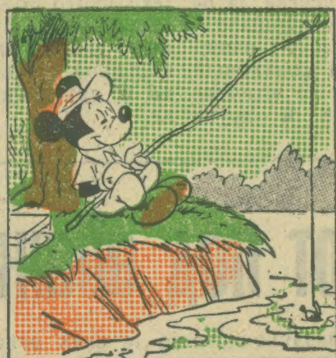

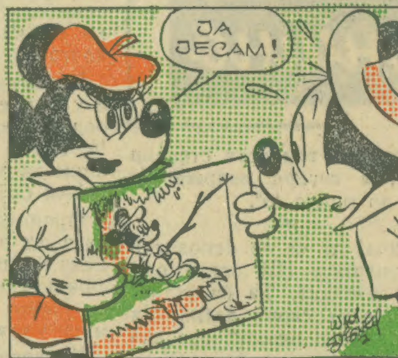

РЕПА СЕ НЕ БОЈИ

Мини дошла да посети тетка Белку, а пред њу излетео Плутон. Она се силно уплашила а тетка Белка је умирује:

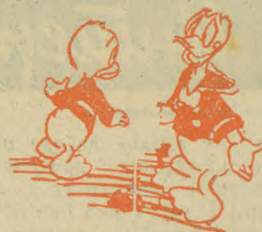
— Зашто си се толико уплашила? Неће ти Плутон ништа. Зар не видиш како пријатељски маше репом.

— Па репа се и не бојим... Ја се бојим његових зуба — одговорила је Мини.

ДОБРО ЗА ЗЛО

— Ујка Пајо, је ли истина да свако зло треба вратити добрим?

— Тако је, Влајо! Свака на-

родна пословица је права мудрост.

— Е, онда, после подне ме води на сладолед јер сам малочас разбио твоје наочари.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Кад је био Боксерски рат?

Какво је оружје млат?

Шта је камеја?

Шта је мокет?

ОДГОВОР:

БОКСЕРСКИ РАТ вођен је у Кини 1898 године. Несреће, које су наступиле у Кини после кинеско-јапанског рата, изазвале су у северним крајевима велики покрет Кинеза против странаца. Европске трупе су га савладале тешком муком. Побуњене Кинезе Европљани су назвали боксерима према тајном удружењу које је врбовало бунтовнике, а звало се „Песница слоге и правде".

МЛАТ је врста старог оружја. Постао је од млатача којим се млатила раж. У ствари то је држаљица на коју је на

кратком канапу био привезан цеп. Овим цепом се ударало по човеку, а држаљица се држала у руци и њоме се измахивало. Млатови су били у средњем веку у употреби као ратно оружје.

КАМЕЈА је извајан, резан камен, нарочито драги камен код кога испупчена фигура има друкчију боју него основа. Камеја је израз и за слику у једној боји, слику у камену.

МОКЕТ је раније означавао бриселски ћилим, а данас је то назив за сомотасту вуну или памучну тканину.

ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

по ЖИЛУ ВЕРНУ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Текући рачун број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900 полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.